احمدشاه (پوپلزی)
دالاهي ارشاداتو مفسر
دپښتنو دادبي تاريخ سپاهي
شاعر ، ليکوال او نقد ګير

دکتاب نوم: ((دښځی حقوق په اسلام کښي))
ليکونکی: احمدشاه (پوپلزی)
کمپوز : احمدشاه (پوپلزی)
ډيزاين: احمدشاه (پوپلزی)
اول چاپ:1380 هجري شمسي
دوهم چاپ: 1382 هجري شمسي کال
دقوس دمياشتي 10 نيټه 0
[پيښور ــ پاکستان]
دچاپ حق محفوظ دي

Download from:aghalibrary.com

سـ
مو
پا
د
مو
گو
و د
د
اف
نو
دا
ص
د
ده
څ
ع
گا
ع
او
ه

احمد شاه پوپلزي د شروع میاشت اوله د سرطان او اختتام دا سد د میاشتي 31 نیټه د 1380 هجري شمسي کال.

یادونه

په دې کتاب کي ډیره مهمه او پر زړه پوري جمله الا هي تحفه ده دا په دې خاطر غوره سویده چي زموږ د ټول مضمون اصلي هدف او مرام څرګنده وي یعني هرهغه څه چي ویل سویدي د همدي تحفي د را زونو څرګندوی دي. موږ دا مضمون په ډیرو لنډو الفاظو کي را غونډ کړیدئ په دې خاطر چي اصلي هدف او مرام په واضح ډول سره بیان سوی وي. د ویونکي د پاره ډیره آسا نتیا او د وخت نه ضایع کیدل هم په نظر کي نیول سوي دي او د بیا سوال د پاره هیڅ یوه خالیګاه او ځای نه وي پاته سوی ترتیب او تنظیم سو.

د قرآني ارشاداتو او تفاسیرو او د حضرت محمد (ص) د پوره ارشاداتو ، اعمالو اوکردارو په نظر کي نیولو سره د ډیر بحث او څیړني وروسته شروع او د پروردګارد رحم او مهرباني په کمک سره اتمام ته ورسیدی. که څه هم احادیث نبوي په بخاري شریف او مسلم شریف کي هم ډیر وو خو صرف مو د خپل دلیل د ټینګولو د پاره د قرآن عظیم الشان څخه استفاده وکړه څود نړي ټول مسلمانان د دې پاک او مقدس کتاب نازیلیدل بیځایه و نه ګڼي او د کمبود سوال په کښي پیدا نه کړي. دا کتاب چې پردرو برخو ویشل سویدئ اوله برخه یې د ذهن د روښانه کولو ، دوهمه برخه یې د ذهن د اماده کولو او دریمه برخه یې د عملي کولو په غرض او بنیاد په نظر کي نیولو سره ترتیب او تنظیم سویدئ. امید لرم ګران مینه وال د خپلو پاکو احساساتو په درلودلو سره حقیقت او څرګنده تحفه په غور سره مطالعه او ترخپل نظر لا ندي تیر کړي ، څو وکولاي سي د بشر د حقوقو څخه د دفاع په خاطر مستقیم او حقاني دلیل ولري. خصوصاً زموږ خویندي باید ددې مضمون څخه په ګټه اخیستلو سره د دښمنانو سوالونه رد او د بې بنیاده نظریو د رسوا کولو د پاره ځانونه چمتو کړي.

ومن الله توفیق

Download from:aghalibrary.com

بسم الله الرحمن الرحيم
د ښځي حقوق په اسلام کښي
((قرآن او ښځه))
لمړي د ښځي موجوديت:

دا سي معلوميږي په جهان کي دوې نظريي موجودي دي.
1. ماتريالیزم 2. آیدیالیزم
اول ماتریالیزم:
ددې ډلي پيروانان ننني کمونستان دي. دوی دا سي مفکوره لري ((ماده نه خلق کيږي او نه د منځه ځي)) بلکه د يوه حالت څخه په بل حالت تبديليږي. کومه ماده چي د اول څخه موجوده وه خود بخوده طبيعت را وستې ده. انسانان هم د همدې تغير په واسطه پيدا کيږي ،لکه نور نباتات او حيوانات او همدا سي مري. يعني د آخرت د ورځي ، سوال او جواب او الا هي قدرت څخه منکر دي او په بيا ژوندي کيدو باندي عقيده نلري. دنيا همدا ژوند بولي او همدا غرض. موږ دلته پخپل بحث کي په دوی غرض نلرو او نه هم د دوی د ذهنونو څيړنه کوو. صرف د معلوماتو د اضافه کيدو په خاطر لنډ بحث و سو .

دوهم: آیدیالیزم:
آيديالستان په دې فکر او عقيده دي چي د انسانانو او ټولو کائينا تو پيدا کونکی رب العزت الله جل جلاله دی. هغه ذات چي باقدرت او د انسانانو د تفکر څخه ليري دی همدا خدای (ج) دی چي د خرافاتو ، پوچو او بيځايه اعتقاداتو د محوه کولو په غرض يې د همدې خپلو بندګانو (انسانانو) له جملې څخه غوره بندګان (صالح او خير خواه) د خپل استاذي په ډول د رسالت په معني نه د وکالت په معني مقرر کړيدي چي موږ هغو ته پيغمبر يا نبي وايو او هريوه دالا هي استاذي په شکل الا هي کتاب څخه ګټه اخيستل. لکه تورات ، زبور ،انجيل او قرآن. دې پيغمبرانو او انبياوو دالا هي کتابونو څخه دخپل امت د پاره لاري او قوانين درلودل. موږ د قرآن عظيم الشان د مقدس کتاب په درلودلو سره د ټولو هغه آسماني کتابونو او صحيفو قبلونه کوو چي په هغه وخت کي (ترحضرت محمد (ص) نه مخکي) موجود وه خو د شريعت غُراْ محمدي په راتللو سره د هغه کتابونو او قوانينو پابند نه يو ، ځکه موږ ته پروردګارعالم جامع او کامل کتاب (قرآن) په تحفه کښي راکړيدئ او د پخوانيو پيغامبرانو حالت او احوال يې په منظمه او کامله توګه تشريح کړيدئ او نوريې د فعلاً د پاره بې اعتباره ګرځولي دي. ځکه خو موږ دلته د قرآن عظيم الشان ارشادات څيړو څو وکولای سو هرهغه سوْ تفاهمات چي د خلګو په ذهنونو کي ثبت دي ليري کړای سو.او دا ثابته کو چي ګناه او د هغې مرتکب انسان دی نه الاهي قانون. دلته موږ د ښځي حقوق دا سلام د مقدس دين له نظره څيړو او دا ثابته کولای سو چي فقط په نړی کي د انسانانو د قانون او برابرئ محافظ همدا د اسلام مبارک دين او موجوده د پرور دګارعالم کلام يعني قرآن عظيم الشان دی دا ځکه چي پرور دګارعالم دې دين ته کامل ويلی دئ لکه چي فرمايي:
الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا (المائده آيت 3)
ترجمه: موږ نن ورځ ستاسي د پاره مکمل وګرځاوه دين ستاسي او تمام مي کړه نعمتونه خپل پرتاسي باندي او غوره مي وګرځاوه ستاسي د پاره دين دا سلام.
دا مبارک آيت هغه آخرنی لاربښوونه ده چي د ډيرو علماوو بلکه اکثريت عقيده پردې ده چي دا آخرنی آيت دئ چي پررسول کريم (ص) باندي نازل سويدئ. او پس له دې څخه بيابل آيت نه دئ نازل سوئ. مخکي له دې چي د دې مبارک آيت په

تحلیل او څیړنه پیل وکړو باید و وایو اصلي هدف چي د اسلام څخه دئ و څیړو دا څنګه کلمه ده ؟
چاوویل ؟
څنګه منځ ته راغله ؟
او څه معني لري ؟
اسلام: دا هغه کلمه ده چي زموږ نیکه حضرت ابراهیم علیه السلام
د خپل شوق او محبت په توګه ویلې او پیروانان یې د اسلام یا مسلمانانو په نوم معرفي کړیدي. لکه چي قرآن عظیم الشان په دې باره کي فرمايي.
وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ (الحج ایت78)
ترجمه: نه یې دئ ګرځولی پرتاسي باندي کم زور او مشقت په دین کښي. تاسي مطابعت وکړي د پلار خپل ابراهیم علیه السلام او نوم د اسلام هم ده ایښي دی مخکي.
د اسلام معني: دا کلمه هر څوک پخپل ذهن سره معني کولای سي په دا سي شرط چي د سلامتی، سالم والي او تسلیمیدلو معني ولري. ځکه دا لفظ هغه وخت رایج سو چي د ابراهیم علیه السلام د خولي څخه راو وتی. په تائید د دې خبري ټول ادیان چي د حضرت ابراهیم علیه السلام د زماني څخه د حضرت رسول اکرم (ص) ترمبعوث کیدو پوري منځ ته راغلي دي په هغه شرط چي د پروردګارعالم ارشاداتو انبیاء علیهم السلام او پیغامبرانو ته یې د تسلیم غاړه ایښې وي هم ویل کیږي ، خود حضرت محمد (ص) ترمبعوث کیدو وروسته هغه ټول پخواني ادیان محوه سوه او صرف د حضرت محمد (ص) دین د اسلام په نوم و پيژندل سو.
دلته پر همدې خبري باندي کفایت کوو ځکه د خپل اصلي هدف څخه وزو (د ښځی قوانین په قرآن کي) څومره حقوق لري او په کومه اندازه کولای سي په جامعه کي خپل رول په مثبته او سالمه توګه و لوبوي. د کار د کولو او علم د حاصلولو په غرض ترکومو شرائیطو لاندي کولاي سي فاعل سي دا ځکه موږ د حد او حدود نوم ذکر کړ ځکه چي اسلامي جامعه او غیر اسلامی جامعه یو د بله متضاد قوانین لري او هیڅکله یوه مسلمانه ښځه د غیر اسلامي جامعي د ښځو نمایندګي نسي کولای دلته یوه لا زمي خبره لرو هغه ؛
اول: بعضي مسائیل او سوالونه د انسان په ذهن کي را ګرځی چي د هغوی جواب ممکن نه دئ. مثلاً د رب العزت لیدل په دې دنیا کی، د جنت او دوږخ لیدل ، د قبر عذاب ، سوال او جواب او نور. موږ په الاهي دین کښی دوه قانونه لرو .
اول: عقیده او ایمان درلودل په غیب سره:
مسلمانان په آمنت با الله (الایه) سره کامل ایمان لري دا ځکه چي بیله خاصي عقیدې څخه مسایل نه حل کیږی او نه هم د هغو د پاره کوم مکمل عقلی دلیل وړاندي کولای سو ځکه اکثره مسایل د انسان د واک او اختیار څخه وتي دي باید پرې بحث ونه سی او چوپه خوله اختیار کړي.
دوهم: د ژوندانه د سمون د پاره هراړخیز قوانین سته چي هر انسان د خپل مغز او ذهنی افادې په واسطه کولای سی تشریح ولری.
د دې خبري ویل ځکه موږ ته ضروری وو چي په راتلونکي بحثونو کی به دا ثابته سي څنګه سوال او څنګه جواب. موږ د مخه یو لنډ بحث درلودی چي په ځینو مواردو کښي مسلمانان صرف ایمان په غیب سره لری چي یوه خبره همدلته داده:
اول: د انسان پیدا ایښت بیله پلاره او بیله موره.
دوهم: د انسان پیدا ایښت بیله موره.
دریم: د انسان پیدا ایښت بیله پلاره.

دادرې خلقتونه رب العزت دخپلی خدايي ډښکاره کولو او ثابت کيدو په غرض دخپلو نورو خلقتونو په لړ کي درولی دی.
اول يې بابا آدم عليه السلام چي نه مورلری نه پلار.
دوهم يې بي بي حوا (رض عنها) ده چي پلار لری يعني بابا ادم عليه السلام ولي مورنلري.
دريم حضرت عيسی عليه السلام دئ چي مورلري يعني بي بي مريم ولي پلارنلري. ويونکي دي دلته پوښتنه نه کوي چي دادرې خلقته څنګه وسوه؟ ځکه موږمخکي دامنلی وه چي
بعضی سوالونه په مکمله توګه جواب نلري که څه ناڅه هم وو ايو بيا هم قانع کونکۍ دليل نسو پيدا کولای نو ځکه وايو چي ايمان په غيب سره درلودل زموږ خاصه ده. که څه هم و وايو په قرآن عظيم الشان کي دهريوه دپاره ډيردلائيل وړاندي سويدي لکه د بابا آدم عليه السلام په باره کي، چي د مځکي د مخ وچه خاوره او بيا د هغي غونډيدل په ختو او ښتل او بيا په پاخه توګه تبديليدل بيا وروسته د بابا ادم عليه السلام وجود دهغي ختی نه په الاهي امرسره، او بيا د بي بي حوا (رض عنها) پيداکيدل د بابا ادم عليه السلام څخه چي هغه بيده وو کله چي راکښې نستی د هغه د چپه پښتۍ څخه بي بي حوا پيداسوي وه او د حضرت عيسي عليه السلام پيداکيدل او د حضرت جبرائيل عليه السلام نزول و بي بي مريمی ته لکه چي په 16 سپاره کي د قرآن پاک دا قصه په تفصيل سره بيان سويده، خو بيا هم وايي په سوال کي سوال پيدا کيږي صرف عقيده وي مسئلې دي د هرهغه چا دپاره چي دپروردګارعالم پر وحدانيت باندي بلا شک وشبه ايمان لري د ارتباط په خاطرچي پوه سو ښځه څنګه پيدا سوه؟
ولي پيدا سوه؟
او څومره حقوق لري؟ دامبارک آيت را اخلو.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا (ايت 189) الاعراف

ترجمه: همدغه رب العزت دئ چي تاسي يې خلق کړي ياست د يوه انسان څخه او ګرځولې يې ده(پيدا يې کړه) د دغه انسان څخه ښځه په خاطرد دې چي د ده زړه آرام او تسکين سي.
انشاالله د پورته سوالونو جواب په مکمله توګه سره پيدا سو.
تفسير: که په غورسره دامبارک آيت ترخپلي څيړني لاندي ونيسو دا به راته معلومه سي چي د بي بي حوا پيدا ښت په هرقسم چي وو د حضرت بابا آدم عليه السلام په خواهش او د ده د آراموالي د پاره وسو. ځکه د حضرت آدم عليه السلام اوسيدل په يوازي توګه د ده خپل د پاره د قبول وړ نه وه، انسان اجتماعي خصلت لري او يوازي والی يوازي دالله(ج) د پاره بس دی. بل دا چي پروردګارعالم اکثره مخلوقات جوړه جوړه پيداکړيدي چي آينده په پرې بحث وکړو ځکه حضرت آدم عليه السلام هم د خپلی جوړې د پاره غوښتنه او دوعاګاني کولی. که څه هم آدم عليه السلام ښځه نه وه ليدلې او تصوريې د ښځي هم نه درلودئ خو پروردګارپخپل کامل علم سره پوهيدی چي د ښځی ضرورت لازمي دی. ځکه د ژوندانه رونق هم بيله ښځي څخه سمون نه خوري او په اصل کي د کورونو د ترتيب او هم روښانه ساتلو د پاره يونه هيريدونکی جزدی، نو ځکه يې دا نفيس او باقدرته انسان غوره کړ چي په هره زمانه او هروقت کښې ورته بې حده ضرورت ليدل کيږي. اوکه مبالغه ونکړو بايد وويل سي چي ژوند بيله ښځي څخه کامل نه بلکه نيمګړئ دئ او هغه هم په تيارو کي. دا برتري د لمړي ځل د پاره پروردګارعالم و بي بي حوا ته ورکړه. اوس به څنګه سترګی پټي کړو او ياهم و وايو چي ښځه بې اهميته ده او ياهم په کورونو کي د زينت وسيله ده. هغه وخت چي زموږ پلار آدم عليه السلام نا آرام او بې کراره وو دامعني نه وه چي ګواکي هغه وږي او تږي وو او يا هم دکور د جنجال (صفايي) او ديګ پخولو له امله په تنګ راغلی وو او يا يې هم تړوله ورځ جاروب کاوه، بلکه هدف دلته وو چي د خپل همجنس په نه درلودلو سره يې دکمبود احساس کاوه خبروکولو او جواب اخيستلو د پاره يې هم جنس نه درلودئ ځکه نو نا آرام ښکاره کيدئ په دې خاطر چي په

اّینده کي خوشحال آرام اود ژوند په تیرولو کي سعادت ور په برخه وي اود نورو موجوداتو په څیر دی هم جوړه ولري و پروردګارعالم ته په زاري وو. پروردګارهم د ده د خپل وجود څخه د حضرت بي بي حوا رض عنها) پیدا ایښت وکړ دا په دې خاطر:
هرهغه څه چي په مشکل او زحمت سره لاس ته راځي هغه ډیر ګران او با ارزښته وي او هیڅوقت د هغه د ضائیع کیدو طرز نه منل کیږي خو بل عکس که په ډیره ارزانه او یاهم مفته توګه کم سوغات او یاهم د ژوند د ضروریاتو اسباب د بنده ولاس ته ور سیږي د هغه قیمت او قدرلږ وي. په همدې وجه پرور دګار عالم دده د خپل وجود څګه د ده هم جنس په داسي وخت کي پیدا کړه چي هم د ده انتهایي ضرورت وو اوهم د ده د بدن یوه ټوټه وه چي ضرور د ده د محبت سبب سوه اوداسي یوه تحفه وه چي هم د نسل د ډیروالي ، هم د خون شریکۍ او هم د ضرورت جز لاینفک وو . د پروردګارعالم مقبول ترین بنده سردار دو عالم حضرت محمد (ص) څخه د لورد پیدا ایښت په باره کي داسي ارشاد دی. ((په هغه کورکي څلویښت ورځي نوراوري چي هلته لور پیدا سي)).
دوهم دلیل:
کله چي حضرت آدم علیه السلام دبي بي حوا (رض عنها) سره د جنت څخه و مځکي ته راکښته سو نو د نسل د ډیر والی په خاطر د رب العزت د خوا څخه دا قانون ورته وضع سو چي ورور دي خور په نکاح کړي لکه چي همداسي کیدل.
د حضرت آدم علیه السلام دوه زامن وه (قابیل اوهابیل) دي دواړو د خپلي خور پرسرلا نجه جوړه کړه په دې معني چي هریوه د دوي غوښتل دا خپله خور په نکاح کړي ځکه دا خور ډیره حسینه ، هوښیاره او چالاکه وه ، که څه هم دا انجلۍ خپل پلار (آدم علیه السلام) وهابیل ته په نکاح ورکړه خود دې انجلۍ هغه ورورچي ددې سره یوځای دمورپه رحم کي موجود وو او دوي دواړه په دوګانګي شکل سره پیدا سوي وه د قابیل پنوم یا دیده مخالفت وکړتردې اندازې چي خبره جګړې ته ودریده او قابیل هابیل و واژه که څه هم د دوی پلار و دوی ته د خیرات کولو پیشنهاد کړی وو چي د هریوه د خیرات د قبول کیدو په صورت کي دي هغه اقلیما نکاح کړي.
قصه به رالنډه کړو نتیجه اخلو :
دا منازعه د ضرورت په خاطر وه نه د مال او متاع په لحاظ. ځکه موږ پورته و ویل د ښځي موجودیت اود هغي ضرورت په جامعه کښي یوضروري اود نظره څخه نه لویدونکۍ بحث دی په همدې خاطررب العزت پخپله د ښځي موجوددیت لا زمي او ضروري عنصر ګڼلئ دی. ځکه نورو مخلوقاتو ددې ځای نسو نیولای. قابیل اوهابیل هم ددې مفکورې په درلودلو سره دا غوښتل چي خپل کور او ژوند ته لا رونق ورکړي اود هرانسان هم دا خواهش دی چي تر نورو برتره اوسي.

دریم دلیل:
موږ ته دا ثابته ده چي ژوند بیله ښځي څخه نیمګړی دی په دې ترتیب دخپل ثبوت د لا ټینګولود پاره دموسي علیه السلام دمور بیان په لنډ ډول داسي بیانوو ګ فرعون خوب ولیدی چي د بیت المقدس د طرفه څخه اور راسي اوپه مصر کښي دمصریانو کورونه سوځي خود بني اسرائیلو په کورونو کي نه ننوزی اوهغوئ سلامت پاته کیږي. امرصادرسو چي د وخت عالمان دي د خوب تعبیر وکړي. د زماني او وخت راهبانو په ګډه سره دا فیصله وکړه او فتوا ٔصادره سوه ((په بني اسرائیلو کي یوماشوم پیدا کیږي ستا سلطنت او پادشاهي ختموي)).
فرعون چي دا جواب واو ریدئ امر یې وکړ د هربني اسرائیل په کور کي چي هلک پیدا کیږي هغه و وژنی. تردې اندازې چي د بني اسرائیلو اویازره تنه ماشومان و وژل سول. د حضرت موسي علیه السلام په پیدا کیدو سره د هغه مور ډیر وارخطا سوه او نه پوهیده چي څه وکړي اودا هلک چیري پټ کړي ځکه د فرزند وژل هغه هم د مورپه مخ کي د صبراو تحمل

څخه لیري کاردئ.
پرورد ګارعالم د تجویزپیش کولو په خاطرد دې هلک مورته داسي فرمايي.

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَى أُمِّكَ مَا يُوحَى(38)أَنِ اقْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِي وَعَدُوٌّ لَهُ وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي وَلِتُصْنَعَ عَلَى عَيْنِي(طه ايت38 _ 39)

ترجمه: هغه زمان چي وحي وکړه مورېٍ په وحي کولو سره واچوه (دغه هلک) په صندق کي اوبيا وغورځوه داصندق په دریاب کي پس ودي غورځوي داصندق دریاب په یوه څنډه کي چي ونیسي دی (پیدا کړي) دښمن زما اودښمن دده واچوله ماخپله مینه په تا باندي چي تربيت وسي ستا زما ترنظرلا ندي.

تفسير: هلته د فرعون په کورکي هلک نه ووکله چي نومو ړي صندق د اوبو په منځ کي د فرعون وکورته داخل سو نود فرعون ښځي امر وکړچي صندق د اوبو څخه را وباسی. د هلک په لیدلو سره ډیره خوشحاله سوه ځکه پرورد ګارعالم د دې په زړه کي دموسي عليه السلام مينه اومحبت دومره ډیر ور پیدا کړ چي هغه يې پخپل اسرارسره د زوي په نوم وبللی.
فرعون اسرارکاوه چي داهلک زمورږ دښمن دئ اودده وزیرانو هم داخبره تائيدوله خو د فرعون ښځي هغه ټوله پرله پسي رد کول. تردې اندازې چي یوه ورځ موسي عليه السلام د فرعون په بغل کي دهغه ږیره کش کړه فرعون په غضب شو او وي ویل داهم هغه دبني اسرائيلو هلک دئ. ولي رضاعي موریې وویل نه داماشوم دئ. په ښه اوبد کله پوهیږي ،امتحان یې کړه.
روایت دئ چي وایي د فرعون ښځي امر وکړ یوه د اورسکروټه اویوه ټوټه سره زردي را وړل سي اوددې هلک په مخ کي دي پراته وي چي فرعون پخپله ددې حرکت اندازه وکړي. هلک کوم یوه ته لاس اچوي. وايي موسي درب العزت په لارښوونه وااورته لاس واچوئ اوهغه یې وخپلي خولې ته یو وړئ چي ژبه مبارکه يې په وسوځیدل ځکه خود فرعون ښځي ښه دلیل پيدا کړ او اسرارېې په دې کاوه دامعصوم بې ګناه دی. رب العزت ددې په زړه کي دميني او محبت ګلان غوړولي وه اوغوښتل يې ددې په واسط موسي لوي سي.
نتیجه: که چیري د دې دوو ښځو(دموسي د مور اود فرعون ښځي) موجودیت نه وای نو حضرت موسي به څنګه او چیرته لوئیدی؟ (الله پاک په هرڅه باندي قادر دئ خو)
د صندق تدبیر اود هغه وړل د فرعون کورته او هلته لوئیدل د موسي د رب العزت رضاْ وه چي ددې دوو ښځو په واسطه ترسره سول.
څلورم دلیل:
مورږ په دې ډیر غټ اوطولاني بحث کي فقط هغه خبري چي زمورږ غرض وو را واخيستې د دې لپاره چي خپل دلیل قوي کړاي سو. ویونکي دي خپل سوالونه په نورو کتابونو کي حل کړي. صرف د قرآن عظيم الشان د16 سيپاري دمريم د سوره نه مورږ لنډه افاده راخيستې هغه هم داده رب العزت فرماي

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا(16)فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا(17)قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَانِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا(18)قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا(19)قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُنْ بَغِيًّا(20)قَالَ كَذَلِكِ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِلنَّاسِ

وَرَحْمَةً مِّنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا(21) مريم
ترجمه: یادکړه په دغه کتاب کي قصه د مریمي کله چي لاړه د خپلي کورنۍ څخه هغه ځای ته چي په شرقي طرف د بیت المقدس کي وه نو یې پرده ونیول (د پاره د غسل د حیض) نو ولیږئ موږ دې ته (پس له غسل او جامو اغوستلو نه) روح خپل (جبرائیل علیه السلام) پس شکل یې خپل جوړ کړ دیته د کامل ځوان پشان. کله چي بي بي مریمي دا ځوان ولیدی نو وې ویل:
زه پناه غواړم په رحمن سره له تا نه که ته یې پرهیزګاره (زما څخه لیري ولاړ سه) جبرائیل علیه السلام وویل:
بیشکه همدغه خبره ده خو زه رالیږلئ یم رب ستا د پاره د دې چي و بخښم تاته (په امر د رب) یو هلک صالح او پاک.
مریمي و ویل: څنګه به پیدا اسي ماته زوی حال دا چي نه دئ رسیدلئ ماته هیڅ بشر (نکاح مي نه ده تړلي) او نه هم زه بدکاره وم هیڅ چیري.
و ویل جبرائیل علیه السلام: همدا سي ده لکه ته چي وایې خو رب العالمین فرمایي چي دا کار پما باندي ډیر آسانه دئ الایه لنډه دا چي حامله سوه او بیا حضرت عیسي علیه السلام تولد سو بیله پلاره څخه. زموږ مقصد اصلاً په بي بي مریمي باندي دئ مریم په معني کښي خدمتګارته ویل کیږي په دې معني د بي بي مریمي مورد ځانه سره داعهد کړي وو کم هغه اولاد چي د دې څخه و د دنیاته راځي هغه به د بیت المقدس د خدمت د پاره وقف کوي. ځکه نو د بي بي مریمي ژوند د بیت المقدس د پاره چي خدمت وکړي وقف سوئ وو. په هرصورت کي چي وو بي بي مریمه ډیره پاکه_صالحه او پرهیزګاره انجلۍ وه. د دې د عفت او پاکۍ په باره کي پروردګارعالم23 ځایه په قرآن عظیم الشان کي صفت کړیدی. او حضرت عیسي علیه السلام په زانګو کي د خپلي مور د پاکۍ او د رب العزت د وحدانیت سبق خلګوته کاوه.
نتیجه: پروردګارعالم خپل بندګان نه هیروي او نه یې هم دلهو لعب د پاره پیدا کړیدي. هغه ثوک چي د رب العزت عبادت کوي الله پاک هم هغه د حکمت او درجې خاوند ګرځوي. د دې خبري په تائید سره موږ ویلاي سو. پروردګارعالم وښځي ته هم لویه درجه ورکړیده. تراوسه چي موږ د ښځي په باره کي معلومات وړاندي کړیدي هغه ټول قرآني ارشادات او الاهي کلام وو چي یوه هم همدغه د بي بي مریمي قصه وه. که په د قیقه توګه سره ورته وګورو دومره لوی عظمت او دبدبه د بي بي مریمي ساده خبره نه ده.
پنځم دلیل:
که چیري خبره په عقل او منطق باندي ولاړه وي او نارینه خپل ځان ته دا حق ورکوي چي د بل انسان حق تر پښنو لاندي کړي هغه نادان او سرپیچونکي وګڼل نو راسي د دې واقعې څخه چي قرآن د هغه نه روایت لري ځانو نه باخبر کړو او تصدیق کړو دا خبره چي د علم دروازه د هر انسان په مخ باندي خلاصه ده د حضرت سلیمان علیه السلام نوم ټولو مسلمانانو اوریدلی دی. خود ده په څنګ کي د بي بي بلقیس نوم هم باید د یاده څخه ونه باسو. قصه داسي ده حضرت سلیمان علیه السلام د بیت الله شریفي د زیارت څخه وروسته د یمن وخواته په سفر آغاز وکړ. ترڅه منزل وروسته یې اراده وکړه په هغسي ځای کي چي ډیره شین ګیاه وه لږ څه دمه وکړي. هُد هُد چي موږ ورته ملاچرګک وایو د موقع څخه استفاده وکړه هوا ته والووت او د باغونو ننداره یې کوله چي د بل مرغه سره یو ځای سو او هغه ورته د بي بي بلقیسي شان او شوکت و ښووئ چي د دې ملک پادشاهي یې ترخپلي اداري لاندي راوستي وه. حضرت سلیمان علیه السلام د هُدهُد په غیب کیدلو سره په قهرسو. اراده یې وکړه چي هُدهُد ووژني هغه ورته د عجائیبي قص بیان داسي وکړ:
ددي ملک پادشاهي دیوې ښځي په واک کي ده. او دا هغه خلګ دي چي ولمرته سجده کوي. ستا د قدرت او امرلاندي نه دي.
حضرت سلیمان د معلومولو د پاره یو خط داسي ولیکی.

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِاسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَانِ الرَّحِيمِ(30) أَلَّا تَعْلُوا عَلَيَّ وَأْتُونِي مُسْلِمِينَ(31) الايه (النمل)

ترجمه: بیشکه دغه (لیک) د سلیمان د خوا څخه راغلی دئ او بیشکه (مضمون د دې لیک دادئ چې شروع په نامه د الله چې خورا ډیر مهربانه او ډیر رحم والادئ. لویې او کبر مه کوي تاسي پرما او راسئ ماته مسلمانان او غاړه ایښودونکي.

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي أَمْرِي مَا كُنتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّى تَشْهَدُونِي(32) قَالُوا نَحْنُ أُوْلُوا قُوَّةٍ وَأُولُوا بَأْسٍ شَدِيدٍ وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ فَانظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ(33) قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ(34) وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ(35) الایه النمل

کم وخت چې داخط بلقیس ته ورسیدئ هغې د خپلو وزیرانو سره په تخت باندي ناسته وه وې ویل:

ترجمه: وویل بلقیسي اې اشرافو مشهوره راکړئ تاسي ماته په دغه کار زما کښې، نه یم زه فیصله کوونکې د کوم کار ترهغې پورې چې حاضرسئ تاسي ماته (مشهوره راکړې). و ویل دغو اشرافو چې موږ خاوندان د قووت او زوریو او خاوندان د جنګ سخت امر او حکم تاته دئ پس وګوره ته چې د څه شي حکم کوي ته (پر موږ باندې چې وې منو) وویل بلقیسي بیشکه پادشاهان هرکله چې ننوزي په کوم کلي (ښار) کې خرابوي دوی هغه ښار او ګرځوي دغه (پادشاهان) عزیزان (مشران) د اهل د هغه ذلیلان او همداسي دوی کوي. بیشکه زه لیږونکې یم دوی ته سره له هدیه (سوغات) پس بیازه کتونکې یم چې په څه حال بیرته راځي دغه لیږل سوي.

همدارنګه د ژوندانه جریاناتو په سریع ډول کارونه د حضرت سلیمان علیه السلام په نفع تمام کړه او بي بي بلقیس مسلمانه سوه بلاخره د همدې سلیمان علیه السلام په عقد کې راغله.

نتیجه: وګورئ دې لوی او سنجیده تدبیرته چې خپل قوم او خپل ملک یې د جنګ او ویرانۍ څخه وساتۍ که څه هم د دې وزیرانو د جنګلاره خوښه کړیوه چې هغه هم ټوله جنګیالي نارینه وه. په څومره ځیرکۍ سره یې اول ورته د تحفه پیشکش وکړ بیا د دوهم ځل د پاره یې د خپل تګ تدبیر ونیوی.

موږ وینو او لیدلي مودي په جهان کې څومره قووتونه کم چې د نارینه وو په اختیار کې راغلي دي د ویرانۍ سبب ګرځیدلي دي مګر د الاهي مرسلانو نه بغیر چې د هغوي ټوله مرام د ملک او خلقو آرامتیا وه. د دې قصي څخه دا نتیجه ده چې د علم ډیروالی اولږوالی په نراو ښځه پورې اړه نلري خو فیزیکي حالتونه بیله مسئله ده.

شپږم دلیل:

هغه وخت چې رسول اکرم (ص) د حرا د غره په یوه غار کې په عبادت باندې اخته وو د الله پاک (ج) له خوا وبندګانو ته په خدمت کولو باندې مأمورسو او دا یې ورته وښودل

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ(1) خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ(2) اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ(3) الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ(4) عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ(5) العلق ترجمه:شروع وکړه په نامه د پروردګار خپل هغه ذات چې کائنات یې خلق کړیدي. او خلق کړي یې دی انسان د د ټرلي سوي ويني څخه.و وایه دا چې رب ستا لوی کریم دی هغه ذات دی چې ښوونه یې کړیده په قلم سره او ښوونه یې کړیده وانسان ته د هغه څه چې مخ کې نه پوهیدی. کله چې کورته راغی او خپله قصه یې وبي بي خدیجې ته وکړه د پروردګارعالم د مهربانۍ او رحمت له امله په هغه ساعت بي بي په محمد(ص) باندې

ايمان راوړی او د مسلماني ښځي په نوم مشهوره سوه. دا اولنۍ انسان او ښځه وه چي په پيغمبر باندي ايمان راوړئ او هغه يې تصديق کړ او قبوله يې کړه محمد پيغمبر د آخر زمان دی. تر خپل هر څه تيره سوه. خپل مور، خور، پلار، قوم ،قريه او ټول دوستان يې ترشاه کړل خود حق ويلو څخه يې انکار و نه کړ. که څه هم دا پخوا تجار پيشه ښځه وه د مالداري کورنۍ څخه وه د ژوندانه په هر څه باندي پوهيدل، د هغه وخت د سياست، ګټي او تاوان سره ښه بلده وه بيا يې هم دا ټوله د ترازو په يوه تله کښيښوا چول او د رب العزت په هدايت سره يې د آخرالزمان حضرت محمد (ص) محبت او صداقت په بله پله د ترازو کي واچاوه مشاهده يې کړل په زرګونو جايداد، خپلولي او تجاري سامان په تله د ترازو کي واچوم بيا هم سپک دي. ځکه يې د خوب تعبير معني سو. کلک عزم او پخه اراده د دي باعث سوه چي ځان د اسلام په لمړني ليکو کي حساب کړي خپل نوم په لمړي قطار کي ثبت او جها نيانو ته دا وښيي چي ښځه هم د پوره واک، اختيار او عقل درلو دونکي ده. د نر او ښځي ترمنځ د عقل او ايمانداری په منځ کي هم توپير نسته خو په بيولوژيکي ساختمان کي چي کومي نيمګړتياوي ليدلي کيږي هغه د خدای (ج) کار دی نه د عقل کموالی. په همدې منظور که چيري بي بي خديجې (رض عنها) د رسول کريم (ص) پيغمبري نه وای منلي آيا دا کور او کهول د پيغمبر به څه رنګه وو؟ په دا سي حال کي چي حضرت محمد (ص) د پاره د کورنه د باندي هم ځای کافرانو نه وو پرې ايښي او خدای نا خواسته په کور کي هم بي بي ورسره شخړي کولای دا ژوند به څنګه تيريدلای؟. موږ په دې باره کي ډير ښه ضرب المثل لرو.

((د بهر غم به په کور کي حل کړو خو د کور غم به چيرته يوسو))

که دې خبري ته په کلکه موږ متوجه سو حتماً نتيجه اخلو ښځه هم ذهن لري او که د تعليم او تربيي څخه ليري و ساتل سي د کورڅه چي د جامعي خرابي هم منځ ته راتللای سي. د بي بي خديجې (رض) حال او احوال که په دقيقه توګه تر مطالعه لاندي و نيول سي حتماً دا ثابته کيږي چي ښځي ته بايد په سپکه سترګه و نه کتل سي او نه هم بايد په څلورو ديوالونو کي محدوده سي. د ښځي حقوق د تعليم او تربيې په لاره کي د نارينه سره بل الکل مساوي دی. نن ورځ چي د جهان علمي نظريات ورځ په ورځ مخ په لوړه ځي د ښځي د پوهي ضرورت هم لازمي عنصر ګڼل کيږي دا چي څه رنګه؟ په کوم حالت؟ او چيري بايد د ښځو د پاره مدرسي جوړي سي؟ څنګه بايد درس ووايي؟ کوم شرائط بايد ورته مساعد سي دا هغه خبري دي چي د وخت حاکمان بايد پرې خبري وکړي او غور وکړي. ځکه د تعليم او تربيې د پاره سهوليات د حکومت او واکمن له خوا بايد سرته و رسيږي نه د يوه محکوم او بې تد بيره اشخاصو له خوا. ځکه د علم او معرفت چشمې کيدای سي په خاورو او خټو کي لاهو سي. موږ د دې بحث لمړنۍ برخه په همدې څو کلمو کښيښ لنډولای سو د ډيري سرګردانۍ او يا هم د خبرو اوريدلو څخه په لنډو الفاظو کي مهم ټکي تشريح کوو.

لنډيز

اول: د بي بي حوا (رض عنها) موجوديت او پيدا کيده د رب العزت په واسطه د حضرت آدم عليه السلام په درخواست سره دا معني لري بيله ښځي د انسان ژوند مکمل نه دی.

اول خو بيله ښځي څخه د بشرد نسل ډيريدل امکان نلري (که چيري پروردګار عالم و نه غواړي).

دوهم دا چي د افهام او تفهيم لاره بل کل بنديږي.

دريم انسان خپل ژوند په خوشحالۍ سره نسي انجام ته رسولای.

او آخره جمله خولا داده چي انکار نسو ترې کولای، هغه مخلوق چي رب العزت پخپله خدايي سره خلق کړي او هغه د نارينه د پاره بهتروګرځوي آيا دا د کفر او ناشکرۍ ځای نه دئ چي انسان هغه د نظره څخه ليري وګرځوي او يا هم هغې ته په سپکه سترګه وګوري؟

دوهم: دقابیل اوهابیل جنگ او نزاع د خپلي خور د نکاح کولو په خاطر آیا د ښځي د موجودیت په لحاظ او د ضرورت د رفع کولو په منظورنه وو ، که چیري ښځه د نظره لویدلې اوبې اهمیته انسان په توگه ولیدل سي نو د قابیل او هابیل جنگ په څه وو ؟

دریم:د حضرت موسي علیه السلام د پیدا ایښت او د هغه دژوندي ساتلو باعث اوکارمند د مځکي پرمخ د ده مور نه وه ؟که چیري د رب العزت نظرد ښځي څخه لیري وای اول به یې نه پیدا کول او دوهم به یې هغي ته تد بیرونه ښوول او دځمکي پرمخ به یې دیوه باقدرته انسان په حیث نه معرفي کول. په همدې تائید باید و وایو همدا ښځه وه چي په تدبیر الاهي سره یې موسي علیه السلام ته نجات ورکړ اوبیایې دخپل دښمن په کور کښي د دښمن ښځي پخپل تدبیر او اسرارسره وروزی.
اوس نو موږ دلته د دې دوو ښځو اهمیت او موجودیت څنگه د نظره وباسو اوکه یې په ساده نظر سره وگورو آیا د پرور د گار عالم د بندگانو سپکاوی نه دئ ؟

څلورم: د حضرت عیسي علیه السلام د مور بي بي مریمي پیدا ایښت د هغي روزنه او بیا هغي ته دومره لوی مقام ورکول چي پروردگارعالم په قرآن عظیم الشان کي د هغې صفت تشریح کړی د نظره څخه ایستلاي سو ؟بیا هم که پرور دگار عالم خپله مهرباني د بي بي مریمي څخه کمه کړې وای نو حضرت عیسي علیه السلام به څنگه پیدا کیدي. که څه هم د هرکُن فَیَکُنُ سره هرهغه څه چي د پروردگار اراده وي سرته رسیږي خو تدبیر یې د پروردگار سره مخ کي سوی وي موږ دلته د مځکي پرمخ د یوه انسان د موجودیت او دهغه د احترام
په باره کي بحث کونه د خالق لعالمین په خدایي کي د بي بي مریمي نقش او د هغي احترام په وړکتوب کي حضرت عیسي علیه السلام پخپله ژبه بیان کاوه. آیا موږ ته پکارده چي د خالق العلمین په مخلو قاتو باندې د پرمختگ ، ترقی او تعلیمي زده کړو د لیارو چارو په برابرولو کښي سترگي پټي کړو ؟

پنځم: د حضرت سلیمان علیه السلام د پاخه تدبیر په مقابل کي د بي بي بلقیسي جواب ستاسي په نظر یو ساده کارښکاري ؟داسي نه ده موږ و ویل ټولو تکړه پهلوانانو او وزیرانو ورته و ویل چي موږ ځو د هغه سره جنگ کوو ولي د دې د عقل فراست باعث سو چي خپل ملک اوقوم د بدبختی څخه وساتي ځکه جنگ هیڅکله آبادي منځ ته نه راوړي اونه هم په جنگ کي حلوا تقسیم کیږي. نه دا چي خپل ملک یې وساته بلکه د خپل ملک په وسعت کي یې هم ځلانده رول ولوباوه. په هغه جنگ کي چي باخت حتمي وي د برئ د پاره لاره د هرانسان په ذهن کي نقش نسي لوبولاي.

شپږم: د حضرت محمد (ص) تربعثت مخکي تجارت ، صنعت او سیاسي مسائیل په ډیره چټکی سره مخ ته تلل او خلگ په پوره پوهی او دا نایي سمبال وه. حضرت بي بي خدیجه چي د یوه شته من اوبډایې کورنی څخه پخپل عقل اوکمال رسیدلي ښځه وه دخپل عقل او منطق په درلودلو سره یې حضرت محمد د خپل تجارت نماینده وټاکه که څه هم دی په دې وخت کي په پیغمبری نه ومبعوث سوی ولي د امین په نوم سره مشهور وو او بیا یې د زمان په تیریدلو سره د خپل محرم په حیث انتخاب کړ او وروسته یې بیا د آخر زمان پیغمبر په حیث قبول کړ. که چیري په هغې کي عقل ، بینایي او فراست نه وای دا آینده د پاره خپله دنیا او دولت غورځول بیا میړه کول او بیا دهغه سره ټول زحمتونه گالل او پرهغه ایمان راوړل د یوه عادي انسان په حقله مثبت ثابت کیدای سي ؟واضح خبره ده چي نه. دا ډول تدبیرونه د یوه سالم او هوښیار انسان په واسطه طرح کیدای سي ، هر څوک په هر زمان کښي د داسي تدبیرونو پوره لیاقت نلري ځکه موږ پروفیسوران ، عالمان او ډیردانشمندان لیدلي دي او وینو یې چي د عقل دکموالي له امله درست او ثابت پلانونه نلري بلکه د یوه ماشوم په ډول عمل اجراْ کوي.

په هرصورت د حضرت بي بي خدیجې (رض عنها) علمیت او باتدبیره حرکات ددې خبري تائید دي چي ښځه او نر دمکمل عقل خاوندان دي که چیري د خپل عقل څخه کار واخلي دنیا گل اوگلزار کیدای سي بیله دې څگخه د ژوند هره لحظه لکه

په جهنم کي تيريدای سي او په ورځ د آخرت کي به شرمساره او سي موږ ته دا پکارده چي اول خپل ځان و پيژنو څود پروردګار عالم مخلوقاتو ته په سپکه سترګه و نه ګورو بلکه د هربنده حق او حقوق د قرآن عظيم الشان د ارشاداتو سره هرچاته و بخښل سي خصوصاً زموږ عالمه طبقه بايد د قرآن د احکامو په اورولو سره خپله دنده ترسره کړي نه دا چي د خپل نفسي خواهشاتو په پوره او سرته رسولو کښي هاند وکړي. د رب العزت خوشحالي او رضايت دهغه دمخلوقاتو دپاره خدمت کول دي نه دا چي په اين وآن سره د هغو په سپکاوي کي خپله مفکوره په نورو باندي ترزيق کړو ، په هرهغه څه چي نه پوهيږو بايد چپ اوسو اوکه چيري پوهيږو بايد په مکمله توګه دحق دويلو څخه انکارونه کړو دا به زموږ د دنيا او آخرت په ګټه وي اوکه نه نو همداسي ژوند هغه ژوند دي چي...

((دوهمه برخه))

د ښځي اشتراک د ژوندانه په ليارو چاروکي:
په تير بحث کي دا ثابته سوه ښځه هم د يوه مکمل انسان په توګه لکه نارينه چي خپل ځانته د تبارز حق ورکوي دا هم کولای سي عين لقب خپل ځانته غوره کړي په هغه صورت کښي چي د پروردګارعالم د ارشاداتو سره سم عمل او رفتار وکړي ځکه د رب العزت د خوا څګخه داسي ارشادات نسته چي ښځه دکار کولو کولو څګخه منع کړي. کوم ارشادات چي د پرور دګارعالم له خوا د جامعي د نظم او انضباط په غرض باندي وضع سوي دي هغه په دې خاطر چي دمحيط او ژوندانه چوکاټ په نه خرابولو کي بايد نراو ښځه په ګډه کاروکړي نه دا چي دګناه پيټې د يوه انسان له خوا په بل انسان باندي ولويږي دجامعي د پاک ساتلو په غرض علماء او دانشمندانو ته ضرورت احساس کيږي دا طبقه که نروي اوکه ښځه خپل نقش په ډيره ښه توګه اجراء کولای سي. په هغه صورت کي چي عالمه طبقه نه وي د صالح عمل مرتکبين هيڅکله نه ډيريږي په نتيجه کي د جامعي خرابوالي حتمي دئ. دا چي رب العالمين مهربانه او ترورېدونو هم را نژدې دئ د جامعې پرمختګ او تعالي کيدل په علم سره مربوط بولي اود بي سوادۍ سخت مخالف دئ.
موږ ددې خپلي جملي د ثبوت دپاره ويلای سو د متعددو پيغمبرانو انتخابول اوهغه په مځکه کي دهدايت او بشارت او هم د اخلاقو د فاسد کيدو څګخه د بندګانو د مخ نيوي په غرض له يوې خوا اوهغوئ په الاهي کتابونو سره پوهول د بل طرفه څخه دا خبره د شک او ترديد د لاري څګخه را باسي اود تحقق کرسۍ ته د رسيدو د پاره د قرآن عظيم الشان څخه دامبارک آيت را اخلو.

ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ (125) النحل

ترجمه: بلنه کوه خلقو ته د پروردګار واحکامو ته په محکمه خبرو سره او وعظ کوه په نيکو خبرو سره اومناقشه کوه د دوی سره (کفارو سره) په هغه صورت کي چي هغه احسن وي (جنګ او جدال پکښې نه وي).
ددې آيت مبارک اصلي مقصد دادئ چي ټول مسلمانان بايد په علم او پوهي سره خپل ځان سمبال کړي ځکه د ناپوهۍ اوبي علمۍ نتيجه خرابي ده او رب العزت خپل بندګان د خرابۍ څخه ژغوري. که څه هم د قرآني ارشاداتو په رڼا کي رب العزت د بندګانو د پاره مشکلات حل اود سعادت هراړخيزه رهنمودونه تحرير او د رسول اکرم(ص) په واسطه يې بيان او واضح کړيدي خوبيا هم د انسانانو قاصر کيدل او غلط فهمي ده چي د پخوانيو اديانو په بيا ژوندي کيدلو کي څه ناڅه رول لوبوي. موږ د دې خبري د تائيد د پاره څو مثالونه لرو.
اول:انسان خپل دين بد لولاي سي خو خپل عادت تر پيړيو پيړيو پوري نسي هيرولای. دا ځکه چي انسان اجتماعي ژوند ديته اړباسي چي ځان دا جتماع سره څه ناڅه مناسب کړي. مثلاً : که موږ اروپايي ټولني ته يا امريکاته ولاړسو هلته به و

وينو چي مسلمانان موجود دي خپل طاعت او عبادت کوي خود اسلامي شريعت لا ندي ستر عورت نلري. بل عکس که افغانستان ته راسو و به گورو چي دلته هم مسلمانان دي خپل طاعت او عبادت کوي ولي اکثره زنانه په مکمله توگه سترعورت لري. موږ دلته اکثريت ياد کړيدي نه اقليت. په دې دواړو حالا تو کي موږ دکفر ياکمي بلي مترادفي کلمې اطلا ق نسو کولای ځکه د محيط شرايط په انسان باندي تا ْثيرلري.
دوهم: په بعضي خلقو کښي د پخواني کفري اديانو بعضی فورمولونه ثبت دي مثلاً : د شپې د پاکی د پاره جاروب مه کوی خپل دسترخوان د شپې مه ټکوی ، د لاسونو او پښو نوکان مو يوځای مه اخلی اونور... داسي مثالونه ډيرليدل کيږي .حال دا چي رب العزت دپاکی د پاره متعدد ارشادات لري لکه په دي مبارک آيتونو کي:

وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ(108)التوبه
وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ(4) المدثر
قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا(9) الشمس

همدغه راز هغه وخت چي د عربو قوم او چاپيريال خپلي لوڼي ژوندۍ ښخولی او يا يې هم دهغو د پيدا ښت په باره کي بد فالی اوبد شگومی ليدلي رب العزت دخپل الاهي رحمت په نزول سره همدا ننني قرآن کريم لا زم اود بشرد پاره گټور و باله او ټولو خلگو ته يې علم ور زده کړ او خلگ يې په دې پوه کړه مخلوقات د پروردگار په هر شکل او صورت چي وي ديوه قدراو قيمت لياقت لري نبايد د خپل زوراو قدرت څخه بده استفاده وسي.
د قرآن عظيم الشان نزول اودهغه تشريح و يوه شخص ته ضرورت درلود ، دا لوی او سنگين بار پاک پروردگار د حضرت محمد (ص) په غاړه وا چاوه دا په داسي حالت کښي چي د حرا ْ دغره په يوه غار کي د خپل خدای په عبادت لگيا وو ديوې فرشتې په واسطه چي عبارت د جبرائيل عليه السلام څخه وو د حق د ويلو په لياره وگمارل سو . په دې خاطر چي محمد (ص) ناخوان (امي) وو د پروردگارعالم له خوا څخه دعلم په زده کولو ما ْمورسو ځکه د حق ويل په بې علمی او بيسوادی سره نه ترسره کيږي بايد انسان د پوره عقل او تعقل خاوند وي څو وکولاي سي دالله پاک کلام وخلقو ته تشريح او ورسوي. قرآن عظيم الشان هم په همدې خاطرچي خلگ پوه سي اود الاهي علم څخه ټوله گټه واخلي په 23 کلونو کي په تدريج او ټوټه ټوټه آياتونو سره ومځکي ته نازل سو او د اُمي محمد څخه يې د علم مخزن جوړکړ. دا هم زموږ د پاره د عبرت درس دئ چي د خپل توان او قدرت په اندازه د قرآن عظيم الشان د ارشاداتو څخه گټه وا خلو او هغه د خپل ژوند سرمشق وگرځوو . که چيري و وايو چي انپړيو ، يابيسواده يو قرآن مونه دئ ويلی نه مودئ ترجمه کړی اونه مودئ زده کړي ځان نسو خلاصولای ځکه د دنيا د معاملا تو ، تجارت ، دکانداری ، معلمی ، خريد اوفروش او بلاخره د آدم خان درخانی قصه زده کولای سو د بي بي سي راديو او ريدلای سو خو قرآن شريف نسو زده کولای ؟ يا يې نه سو اوريدلای ؟ يا يې نسو ترجمه کولای ؟دا به زموږ په صداقت او ريښتين ولی باندي پوره او مطلق د بطلان خط راکاږي.
هغه لمړنی مبارک آيت چي پرحضرت محمد (ص) باندي نازل سو د همدغه ځای نه علم او پوهه پرموږ باندي هم فرض سوه دهغه برکت له مخي چي پروردگارعالم خپل خاص پيغمبر حضرت محمد (ص) ته دعلم او پوهي لاري چاري دقرآن عظيم الشان په لارښوونه ور زده کړې موږ دهغو څگه دگل پشان دانه دانه راا خلو اوخپلو گرانو ويونکو ته يې داسي وړاندي کوو . دحضرت آدم عليه السلام منځ ته راتلل دمځکي پرمخ کم بې بنياده او بې اساسه کار نه وو ، د پروردگار د حکمتونو څخه يو هم د انسان پيدا ښت په ډيرتدبير او مکمل صورت سره د يوه چلنج په شکل منځ ته راغلی دی. ددې خبري د تا ئيد د پاره د قرآن عظيم الشان دالبقره سوره ته مراجعه کوو ،وينو چي پرور دگارعالم د انسان د پيدا ښت نه

مخکې د ملائکو سره دا موضوع څنګه مطرح کړېده.

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ (30) البقره

ترجمه: هغه زمان چې و ویل پروردګار ستا ملائکو لره زه ګرځونکې یم (پیدا کونکې یم) په مځکه کې د یوه خلیفه نو په جواب کې ملائکو ورته و ویل آیا ګرځوې ته هغه څوک چې فساد به کوي او تویوي به وینې، موږ چې یو تسبیح وایو تا لره حمد وایو تا لره پاکي ده تا لره او موږ په پاکي یادونه کوو تا لره، و ویل پرورد ګار زه پوهیږم په هغه څه چې تاسې نه پوهیږئ.

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (31) البقره

ترجمه: زده یې کړه وآدم علیه السلام ته نومونه د ټولو شیانو وروسته یې وړاندې کړل هغه نومونه په ملائکو باندې وې وېل خبر کړې تاسې ما په نومونو د دې شیانو که چیرې یې تاسې رشتیني.

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ (32) البقره

ترجمه: وې ویل ملائکو پاکي دې وي تا لره نشته موږ د پاره علم مګر هغه څه چې تا را ښودلي دي په تحقیق سره ته چې یې خاوند د علم او حکمت یې. یو بل آیت د همدې سورې

قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ (33) البقره

ترجمه: و ویل پروردګار ای آدمه خبر کړه دوی په نومونو د دې شیانو پس هر کله چې خبر یې کړل دوی په نومونو د هغه شیانو نو و ویل پروردګار آیا ما تاسو ته نه وو ویلي چې زه پوهیږم په غیب د آسمانونو او مځکې او پوهیږم په هغه څه چې ښکاره یې کوئ تاسې او په هغه شي چې په پټه یې کوئ.

د دې خبرو څخه دا سې معلومیږي د ملائیکو خوښه نه وه چې انسان پیدا سي د عزازیل هم خوښه نه وه چې انسان پیدا سي که څه هم د هغه وخت د معتبرو بندګانو څخه وو. ولې الله پاک چې کمه اراده درلوده هغه یې انجام ته ورسول او حضرت آدم علیه السلام یې خلق کړ بیا یې ملائکو ته و ویل چې ورسئ ورته سجده وکړئ ټولو ورته سجده وکړه مګر عزازیل (شیطان) د سجدې څخه انکار وکړ. رب العزت ور څخه سوال وکړ. ولې دې سجده ونه کړه هغه و ویل ((زه د اور پاک څګخه یم او انسان د ختې مرداري نه)) پروردګار عالم هغه د خپل رحمت څخه لیرې کړ او د ابد د پاره یې د لعنت زنهار ور په غاړه کړ. دا ځکه چې د پروردګار عالم د امر څخه یې سرغړونه وکړه او انسان ته یې احترام ونه کړ بې خبره د دې څه چې پروردګار عالم وانسان ته کرامت او عالي شخصیت ورکړیدئ. په دوهمه مرحله کې چې رب العزت د تحفې په توګه بي بي حوا (رض عنها) آدم علیه السلام ته ورکړه او د آدم علیه السلام روح یې آرام کړ نو یې دواړو ته و ویل په جنت کې و اوسیږئ مګر تاسې هوښیار و اوسئ د دې معیني درختې څخه خوراک ونه کړې. که چیرې مو خوراک وکړ نو تاسې به د ظالمانو د جملې څخه حساب کړم. د دوی دواړو خوراک د معیني درختې څخه د دې باعث سوه چې دواړه د جنت څخه ووزي. د همدې ځای نه اشتراکي ژوند جوړ سو.

نتیجه: که پورته بیان په غور سره مطالعه کړو نتیجه دا کیږي.

د پروردګار د او امرو څخه سرغړونه د بندګانو د پاره د ذلت او بد بختۍ وسیله پیدا کیږي او په تکرار سره کیدای سي د

خدای
د رحمت څخه ووزي ، كه څه هم د الله پاک د خاصو بندګانو څخه وي لکه عزازیل (شیطان) چې د همیش د پاره وشړلی سو ولې آدم علیه السلام او بي بي حوا (رض عنها) د توبې او زارۍ نه وروسته وبخښل سول.
الله پاک پخپله حضرت آدم علیه السلام ته علم ور زده کړ او بیایې د مځکې د مخ د انسانانو رهنما وګرځاوه په دې معني ، ترنن پورې اود دې نه وروسته کم علمي او ساینسي اختراعات چې منځ ته راځي آدم علیه السلام د هغه رهنما دی. موږ چې ځان د الله پاک بندګان او د رسول الله (ص) امت بولو آیا دا د شرم ځای نه دی دالله پاک مخلوق د ژوندانه د لارې چارو څخه و باسو او د علم دروازې ورته په مخ و تړو. حال دا چې قرآن عظیم الشان د علم د زده کړې د پاره متعدد ارشادات لري اودا واضح کوي چې علم او عمل صالح دا یمان سره تړلی شرط دی. ځکه هیڅ ایمان بیله علمه او پوهې څخه وجود نلري. هرهغه څوک که نر وي اویا ښځه چې د پروردګار او امر نه مني په قرآن شریف کې ورته دا سې اخطار ورکول کیږي.
وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّانِّينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ (الفتح سوره 6 آیت)
ترجمه: پروردګارعالم پخپل عذاب او مشقت کې اچوي هرهغه څوک چې منافقان (نران) او منافقاني (ښځي) وي همدارنګه مشرکان نارینه او مشرکاني ښځې په دې خاطر چې ګمان کوي په خدای پاک باندې ګمان دبد.
إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللَّهَ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا (10)
ترجمه: هغه کسان چې بیعت کوي د تا سره (یارسول الله) په تحقیق بیعت کوي د الله سره اود الله لاس د هغو د لاس د پاسه دی. هغه څوک چې ماتوي دا عهد په تحقیق سره ماتول کوي د خپل ځان د پاره ، او هغه کسان چې وفاکوي په خپل عهد باندې (وعده د میثاق) ډیر ژر دی چې وربه کړي پروردګار د دواړو جهانو اجر د نیکیو ډیرلوی.
دا هم زموږ د پاره د ثبوت دلیل دئ چې نارینه او ښځې د ژوندانه په چارو کې د ښه والي او بد والي دنده په غاړه لري او دواړه یوشان د پروردګارعالم د رحمت او قهر وړ ګرځیدلای سي د موسي علیه السلام مورته لارښوونه او تدبیرالله پاک ونه ښاوه او دا لارښوونه پخپله د موسي علیه السلام مورترسره نه کړه ،
آیادا د ژوند په چارو کې برخه اخیستل نه وه ؟
د فرعون ښځې پخپل مکرر تأکید سره د موسي علیه السلام ساتنه ونه کړه ؟
د بي بي مریمې د پاکۍ ثبوتوالي په ماشوم حضرت عیسي سره د ژوندانه تکالیف اود خلقو سره سوال او جواب د بي بي مریمې د روزمره کارونو څخه نه شمیرل کیږي ؟
د حضرت اسماعیل علیه السلام د مور یوازې پرې ښوول په یوه وچ ډاګ کې د حضرت ابراهیم علیه السلام په واسطه د حضرت شعیب علیه السلام د لوڼو چوپاني کول په دښت او صحرا کې نعوذو بالله د دې پیغمبرانو بې غیرتي وه ؟
نه دا سې نه ده .بلکه په هرکارکښې د دنیا د پروردګار رازونه پټ دي. حضرت ابراهیم علیه السلام چې د حضرت اسماعیل علیه السلام مور د الله پاک په فرمان سره په هغه وچه دښته کې یوازې پرې ښووله په دې خاطرچې هلته د اسماعیل علیه السلام د پښو په واسطه د اوبو چشمه (آب ضم ضم) پیدا سي رب العزت پخپل ذات کې د بنده په کموالي او سرټیټ کیدو کښې اراده نلري بلکه بندګان پخپل ازمایښت کې اچوي ګوري څوک د دې ازمایښت څخه کامیابه وزي. دلته د اسماعیل علیه السلام د مورتدبیر نه وو چې د اسماعیل په پیدا کیدو سره یې خپل درد او غم هیرکړ حضرت اسماعیل یې په خیمه کې یوازې پرې ښووی اود یوي لیونۍ پشان یې په اوبو پسې منډې وهلې. پروردګارعالم ترموراو پلارهم

مهربانه دی. د خپلو خاصو بندګانو په واسطه خپل خاص کارونه کوي. ځکه خو انسان په اشتراکي ژوند کي تربیه سویدئ او موږ اشتراکي ژوند ضروري او لازمي عنصر بولو ځکه بیله اشتراکي ژونده خیر او شر منځ ته نسي راتللای. د دې کارونو په ترسره کولو کي که چیري انسانان د عدل او انصاف څخه کار واخلي او یا هم رب العزت د خپل خالق په توګه و پیژني خیر او شر دواړه د هغه په قدرت کي وګوري او خپل ځان د یوه صالح او مسلم انسان مثال جوړ کړي نو رب العزت هم هغه ستایي او د هغه د پاره د نیکیو اجرونه ورکوي او هغه ته د متقي لقب ورکوي لکه:

یَاۤ أَیُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاکُمْ مِنْ ذَکَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاکُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَکْرَمَکُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاکُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِیمٌ خَبِیرٌ (13) الحجرات

ترجمه: اې انسانانو تاسي مو پیدا کړي یاست د یوه نر او یوې ښځي څخه او ګرځولي مو یاست تاسي ډلي په دې خاطر چي یو د بله سره و پیژنئ (کم یو ستاسي نیک عمل کوي او ایمان راوړي) ځکه په حقیقت کښي د عزت خاوند ستاسي په نزد د الله هغه څوک دئ چي پرهیزګاره (متقي وي) په تحقیق سره الله پاک عالم دی او خبردی (په هر هغه څه چي بندګان یې کوي) یعني نه تور په سپین او نه هم سپین په تور نه عربي په اعجمي او نه اعجمي په عربي بر تري لري بیله تقوي څخه او بله خو لا داده چي په ورځ کي د قیامت به هم دا خبره د تصدیق وړ وي لکه په دې دنیا کي چي په اصل او نصب سره څوک نه بخښل کیږي په ورځ کي د قیامت به هم داسي وي لکه:

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَیْنَهُمْ یَوْمَئِذٍ وَلَا یَتَسَاءَلُونَ (101) المؤمنون

ترجمه: هغه زمان چي د دوهم ځل د پاره په شپیلۍ کي پو کَل وسي او خلګ را پورته سي نو نه به وي د دوی په منځ کي اصل و نصب او نه به هم د دوی څخه په دې باره کي پوښتنه وسي. دا هم زموږ بل دلیل دئ چي یو ازې د نر د پاره مشخص وینا او اساس نسته په مخکني آیت کي پروردګار عالم و فرمایل چي ما تاسي د یوه نر او یوې ښځي څخه پیدا کړي یاست دې خبري موږ ته دا را و ښوول چي د نارینه په څنګ کي ښځه ضروري ده بیله هغې نه تکثیر د اجتماع ممکن نه دی. یو بل ښه مثال لرو. بیا ځو د حضرت موسي علیه السلام دورته. هغه وخت چي موسي علیه السلام د مصر څخه وتښتیدی او د مدین ښهر ته ورسیدی نو وې لیدل د څاه په او بو باندي ډیر خلګ راټول سوي دي او به راکاږي خو هغه خوا دوې جنکۍ مخکي د خپلي رمې سره لیري د حیا او شرم نه نژدې نه راځي او هلته انتظار دي چي دا خلګ تیت سي بیا به او به د څاه څخه را وکاږي او خپلو پسونو ته به یې ورکړي. موسي علیه السلام چي دا حالت ولیدی نو جذبه یې را پورته سوه او راغی هغه څاه ته تیګه یې لیري کړه او د دې دوو جنکیو پسونه یې او به کړه جنکیو چي دا حالت ولیدی ولاړې او خپل پلار ته یې دا قصه بیان کړه (یو سړی وو او زموږ سره یې داسي کمک وکړ) د دې جنکیو پلار حضرت شعیب علیه السلام وو هغه موسي را وغوښت او ... دا القصص سوره 20 سیپاره) زموږ هدف دلته دادئ د حضرت شعیب علیه السلام دوې انجوني هم لکه د نارینه پشان چوپاني کوي، آیاد یوه پیغمبر په صفت نعوذو بالله د دومره عقل او فراست خاوند نه وو چي خپلي ځواني لوڼي د چوپانۍ څخه را وباسي او هغه په کورکي کښینوي داسي نه ده. آیا زموږ د ګران هیواد په جنوبي سیمو کي سپیځلي افغانان، کوچیان او د هیواد په نورو ولایاتو کي لکه هزارګان او نور اقوام چي د خپلو نارینه وو سره اوږه په اوږه په کښت او کرونده کي کار کوي څه فکر کوی؟

یکارده نارینه لکه د موسي علیه السلام د هري ښځي سره د ژوندانه په لارو چارو کي کمک وکړي نه دا چي هغه د کار او کسبه څخه وساتي او یا هم ورته په ژوندانه کښي په درنه سترګه

ونه ګوري. هر څوک چي علم او پوهه لري باید و نورو ته یې ورزده کړي او د خدای (ج) په لاره کي یې د خدمت مصدر و ګرځوي. ځکه په بي علمۍ سره هیڅ هم نه جوړیږي (نه د جامعي پرمختګ او نه هم د الله پاک پیژندنه په کامله توګه منځ ته

راتللای سي).
ددې خبرې د تا ئيد د پاره مورږ په تکرار تکرارسره د حضرت جبرائيل عليه السلام ليږنه و حضرت محمد (ص) ته او يا هم د الله پاک خبري راساً د حضرت موسي عليه السلام سره ټوله په دې خاطروه چي پروردګارعالم د خپل استاذي په واسطه خپل ټول بندګان دعلم اوادب څخه مالامال کړي اوهغوي ته د پوهي زمينه مساعده کړي. وقت په وقت يې الاهي کتابونه د خپلو پيغمبرانو په واسطه د مځکي پرمخ د فسادونو د ليري کولو په خاطر تشريح اوتوضيح کړيدي. ددې ارشاداتو مقصدد بيعلمۍ ليري کول د اتحاد او اتفاق را وستل وو نه په دې معني چي تجملي شکل ولري او يا هم هغه د پيسو په مقابل کي و پلوري د انسانانو ترمنځ جګړې او بيځايه بحثونه ټول د بې علمۍ نتيجه ده. اويا که علم لري اوعمل نه په کوي هغه حيوان ته پاته کيږي چي په قرآن عظيم الشان کي الله پاک د خره پنوم يادکړيدي (دآيت مبارک ترجمه ده).

هرهغه څوک چي علم لري اوعمل نه په کوي په شکل دهغه خره دي چي کتابونه پرې باروي. که څوک دعلم په برکت برخورداره وي اود حقيقت څراغ يې ليدلی وي هيڅ کله جاراوجنجال نه خلق کوي مګرهغه بې دانشه دانشمندان چي دطوطي اومينا پشان زده کړه لري. په همدې خاطر الله پاک وخپلو بندګانو ته دالارښوونه کوي.
تاسي به د پروردګارعالم د دثبوت د پاره په بې علمۍ سره بحثونه او جګړې نه کوۍ. يعني اول به علم زده کوۍ بيا به دخلقو رهنمايي په غاړه اخلۍ. دا نو دامعني نلري چي ګواکي داکاردنارينه په غاړه ايښودل سوئ دئ بلکه دهرانسان که نروي اوکه ښځه د علم د بخش په لاره کي سهم اخيستلای سي په دې مبارک آيت کي وګورۍ.
مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ(97) النحل
ترجمه: هرهغه څوک چي عمل صالح ولري که نروي يا ښځه په شرط ددې چي مسلمان وي دهغو د پاره ژوند دی پاک اومنزه . اودوی ته به پروردګارعالم ورکړي اجرد نيکو د هغه څه په خاطرچي دوی کړي وه. (په دنياکي) په انتهايي معني کي بايد وويل سي عمل صالح دهرهغه کس په نصيب او برخه کښي وي چي علم او ايمان ولري. دا کارانسان ودېته اړ باسي چي د ژوندانه په چاروکي د عدل او انصاف څخه کاروا خلي. که چيري دعلم برکت نه وي نو دعدل اوانصاف په لاره پوهيدل څه امکان لري؟
که نروي اوکه ښځه چي دايمان خاوند نه وي اويا هم په ژوندانه کي دخلقو سره درب العزت داحکامو د ترسرته رسولو دنده په غاړه و نلري د صالح عمل درلودونکی نسي جوړيدلای.
د رب العزت بل ارشاد دي.
الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ 26) النور
ترجمه: ناپاک (خبيث) نارينه د ناپاکو (خبيثو) ښځو د پاره ، پاکان خلک د پاکو ښځو د پاره پاکي ښځي د پاکو خلګو د پاره.
دازمورږ د پاره بل دليل دی چي د ژوندانه په چاروکي د نراوښځي اشتراک هم د تحسين اوهم دغضب لياقت لري. ځکه په ژوند کي د نراوښځي يوځای کيدل په هغه صورت کي امکان لري اويا هم اجتماعي ژوند هغه وخت ښه تيريږي چي دواړه (نراوښځه) د يوه خاصيت اوعادت درلودونکي وي بيله دينه د دې دواړو يوځای کيدل محال ښکاري د دې خبري د تائيد د پاره مورږ يو مکمل مبارک آيت دقرآن عظيم الشان څخه رااخلو هغه دادی.

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ
وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ
وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ
أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا (35) الاحزاب

ترجمه: په تحقیق سره مسلم نارینه او مسلمي ښځي مؤمنین نارینه او مؤمني ښځي روژه نیونکي نارینه او روژه نیونکي ښځي اطاعت کونکي نارینه او اطاعت کونکي ښځي صادق نارینه او صادقي ښځي صبر کونکي نارینه او صبر کونکي ښځي عاجزي کونکي نارینه او عاجزي کونکي ښځي روژه نیونکي نارینه او روژه نیونکي ښځي حفاظت کونکي نارینه چي ساتونکي د خپل محرمو ځایونو وي او حفاظت کونکي ښځي چي ساتونکي د خپل محرمو ځایونو وي ذکر کونکي نارینه چي ډیر د الله نوم یادوي او ذاکریني ښځي تیار کړیدي الله پاک د دوی د پاره مغفرت او اجر ډیر لوی (جنت) . فکر نه کوم چي تردې به بل داسي مکمل آیت د نر او ښځي د پاره موجود وي چي په صراحت سره یو د بله بیل او د خپل عمل په درلودلو سره بیان سي. دا خبره مو ږ د دې د پاره وکړه چي ګویا ویونکي ته او سوال کونکي ته همدا یو مبارک آیت بس دی چي په تفصیل سره شرح سوي دی. اوس به څنګه د سوال ځاي پیدا سي چي نارینه خپل ځان معتبره او با ارزښته و بولي او ښځي ته په حقارت او یا هم سپک نظر وګوري. د رب العزت په دربارکي دواړه په یوه قطارکي دریدلي دي او د ژوندانه په چاروکي د دواړو اشتراک ضروري دی ، که دواړه یا یو د دوی د ژوندانه په چاروکي اشتراک ونه کړي بیا به هیڅکله ښه او بد منځ ته رانسي. خودعمل په اجرا کي دواړه په خپل نامه سره یادیږي. اوس که بیا هم ګناه په ښځه واچول سي نو وګوری چي پروردګار عالم د ښځي نه مخکي سړي په دې امر کړیدي چي خپل فرجونه وساتي. لکه:

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ (30) النحل

ترجمه: اې محمده ووایه مؤمنانوته (نارینه وو ته) کښته واچوی خپلي سترګي د نامحرم په لیدوکي او وساتي خپل فرجونه.

یعني خپلي سترګي کښته واچوی او پردي ښځو ته مه ګوری ځکه د زنا اولنی حرکت په بده سره کتل دي و نامحرمي ښځي ته. موږ و ویل نارینه او ښځي دواړه د کارکولو حق لري نو که چیري یو د بله په بده سره وکتل سي نو حتماً د جامعې فاسد کیدل او د پروردګار عالم ناخوښي منځ ته راځي. د دې نقص د لیري کولو د پاره باید نر او ښځه په دواړو اقدامات وکړي. ولي ترټولو د مخه د دولت اراکین باید داسي زمینه مساعده کړي چي نر او ښځه هریو پخپلو حالتونو سره د کارکولو مسؤ لیتونه ولري نه د فیشن او سیل کولو دفترونه.

زما په عقیده د یوه مسلمان د پاره دا یو آیت مبارک بس دی ، خو موږ دلته د زړه د قرار د پاره څو مره آیاتونه ذکر کړل نور به هم ورته ذکر کړو څو د ویونکي زړه تسلي سي چي زموږ دین ، زموږ لاره او زموږ کردار په حقه دی. هرهغه څوک چي زموږ په دین کښې نخري جوړوي او یا هم بهتان وایي موږ په هروقت کښي کولای سو په ډیره میړانه او کامل جواب سره د هغه تردید وکړو او دا نیمګړتیا دده د خپل ځان او فکر ثبات وګرځو.

د ژوندانه د اشتراک او کارونو په اجراکولو کي د نر او ښځي ونډه موږ دلته په دې مبارک آیت کښي بیا هم څرګند ولای سو که چیري نارینه او ښځي د بدو افعالو برخه وي نو الله پاک څه ښه فرمان لري

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ
وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (73) الاحزاب

ترجمه: پروردګارپه عذاب کي اچوي منافقين نارينه او منافقي ښځي مشرک نارينه او مشرکي ښځي او توبه قبلوي الله پاک د مومنانو نارينه وو او مومنانو ښځو دغه رنګه پروردګارعالم بخښونکي او نهايت مهربانه دی.
همدغه راز د الاحزاب سوره څخه دا مبارک آيت
وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا(36) الاحزاب
ترجمه: نه ښايي يوه مسلمان نارينه او يوې مسلماني ښځي ته هغه زمان چي امروکړي الله پاک او رسول دده (حضرت محمد ص) په يوه کار باندي چي هغه خيروي ستاسي د پاره په هغه کارکي سرپيچي. هغه څوک چي سرپيچي وکړي دالله اود رسول دده د اوامرو څخه په تحقيق سره ګمراه سوي دي په ښکاره ګمراهۍ سره.
که نراو ښځه ايمان په خدای (ج) ونه لري اود پروردګارعالم مخلوق ته خدمت و نه کړي اوصالح عمل ونه لري الله پاک ورته داسي فرمايي.
وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَى إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا (دالسبا سورۍ 37 آيت)
ترجمه: نه مال ستاسي اونه هم اموال ستاسي کولای سي چي تاسي خدای ته نژدې کړي بلکه فقط ايمان په الله (ج) او عمل صالح سره کيدای سي درب العزت رضاْ حاصله کړي.
دا مبارک آيت خاص د مسلمانانو د پاره نه دی ويل سوی بلکه د ټول عالم د پاره يو شان ارشاد دی. دا خبره مو بايد په ياد وي چي د ايمان راوړلو نه بغير د هيڅ کس صالح عمل (خيراتونه ، زکاتونه ،کمک کول او نورښايسته اعمال) په ورځ دآخرت او پروردګارعالم په دربارکي د قبليدو قابليت نلري مګرهغه کسان چي ايمان په الله (ج) او رسول مقبول (ص) ولري. ځني خلګ دا ګمان کوي چي خپلولي د پيغمبرانو او اولياوو کولای سي ددوی د شفاعت زمينه برابره کړي. حال داچي دا خبره صحيح نه ده. که څوک په الله پاک او پيغمر(ص) باندي عقيده او ايمان ونه لري که هرڅومره دارايي اودولت دخدای په لاره کي مصرف کړي دا قرابت اومتاع بخښنه به ورته هيڅ ګټه ونه رسوي. که څه هم په نصب د رسول اکرم (ص) باندي منسوب وي موږ کوښښ وکړ څو دخپلو ويونکو د پاره هرهغه څه راغونډ کړو چي د هغو په واسطه وکړای سو د زړه تسلي حاصله کړي د هغه سوال د جواب په خاطر چي په ژوند کښي آيا يوازي نارينه د کاراوعلم د حاصلولو حق لري او که نراوښځه دواړه.

دايمان په درلودلو سره عمل صالح حتمي اوضروري کاردی ځکه دعمل صالح نه بغير ايمان هيڅ معني نلري بلکه دوقت ضائع کيدل دي که چيري دواړه سره يوځای سي نو کيدای سي د رب العزت رضا او رغبت حاصل کړي دا هغه وخت تحقق مومي چي نر او ښځه دواړه د ژوندانه په چاروکي بوخت سي ، اوکه يو ددوی څخه ترک دنيا وي نو دا به محال وي چي د هغه څخه دي د نيکۍ اعمال ظاهرسي ، حتماً داسي اشخاص هغه کسان دي چي د جامعي په اوږو بار او يو دروند پيټی دی. داسي خلګ نه د خدای پسند او نه هم دمخلوق ، ځکه نه دوی علم حاصل کولای سي اونه هم د خدمت مصدر ګرځي.
مزد هغه وخت خوندور ثابت کيږي چي انسان زحمت وکاږي0خپلي خولي توی کړي ربړ او مشقت ته خپله غاړه کښيږدي نو دخپل مزد قدر هم محسوس کولای سي. رب العزت هم په دې خاطرچي مسلمانان په دې نړۍ کي ډيرتکاليف. لوږي تندي. اودمشقت ډکي شپې ورځي تيري کړي په آخرت کي ورته عوض ورکوي ځکه خوددوی د اتمنان د پاره فرمايي:
وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ(35)الزخرف

ترجمه: دآخرت دعزت ژوند په نزد د پروردګار دهغه چاد پاره دی چي په دې دنيا کي متقي او با ايمانه مسلمان وي.
نه د هغه کس د پاره چي مسلمان نه وي ولي پرهيز ګاره وي. د ژوندانه په چاروکښي د اجرا ْکولو په غرض د نارينه او ښځي فعاليت لا زمي شرط دی که څه هم دااجرائات په صالح ډول وي اويا هم دګناه په ډول ځکه درب العزت په وړاندي ددې دواړو مخلوقاتو ترمنځ کوم ترپير نسته دواړه دالله پاک بندګان دي اوهريود دې دواړو مخلوقاتو دخپل عمل جواب ويونکي دي. داسي نه چي د نارينه جواب به ښځه وايي اويا هم د ښځي جواب په نر وايي. هيڅ شخص د بل په اعمالو سره نه خلاصيږي او نه هم ما ْخوذه کيږي ځکه دا خبره رب العزت په تکرار سره په قرآن شريف کي کړيده موږ تاسي ته عين نقل و رساوه اودا مو هم اضافه کړه که څوک ددې مخلوقاتو ترمنځ بيله تقوي څخه ترجيح راولي حتماً اشتباه ده او غلط فهمي.
زموږ داسي ګمان دی چي ديوه کامل (عاقل ، بالغ ، آزاد) انسان د پاره دومره دليلونه بس دي چي الله پاک په قرآن عظيم الشان کي د بندګانو د تفاهم د پاره را ليږلي دي او موږ د هغو څخه د يو څوګلانو په ټولولو کښي خپل ويونکو ته دا ګلدسته تقديم او تحفه کوو. ګورو په هرمبارک آيت کي د نر او ښځي ذکرسته که چيري ښځه د ژوندانه د فعاليتونو څخه ليري ساتل سوي وای نو بيا دهغې ذکرکيدل په ښو او بدو کارونو کي څه لا زميت درلو دی ؟ دا فقط زموږ انسانانو کوتاه فکري ده چي د خپل ځان څخه په شعر او شاعري سره مطلبونه حل کوو غافل د هغه څخه چي زموږ خدای (ج) او د هغه رسول (ص) څه وايي. هيڅ داسي حديث نسته چي هغه د قرآن شريف د مبارکو آيتونو خلاف وي. او که چيري خلګو جوړ کړي وي نو موږ مسلمانان هغه نه منو. دا ځکه چي کفري او دهري علما ْ وو تر ټولو نه ډير زموږ د دين او ايمان په ضعيف والي سره لاسونه ورکړي اوداکوښښ کوي چي خلګ د اسلام د دين څخه بيخبره وساتي. دوی پوهيږي د پروردګار عالم ويناوي او قرآن حق دی اوپه دې قرآن کي پروردګارعالم وخپلو خاصو بندګانو (مسلمانانو ته) دا وعده ورکړيده چي په آخرت کي به ورته ډير بې شماره نعمتونه وي لکه دا مبارک آيت:
يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ(12) الحديد
ترجمه: هغه ورځ به ويني مومن نارينه او مومني ښځي په وړاندي چي منډې به وهي نورددوی او په راسته لاس کي ددوی به زيری وي په دغه ورځ کي دجنت چي ترلا ندي به بهيږي او به دوی به په دې جنت کي دايم وي او دا يو لوی فضل او کاميابي ده دلته ددې مبارک آيت يوه معني زموږ اصلي هدف يعني د نر او ښځي دواړو ذکر او کارکول ، عبادت کول او همدغه راز درب العزت واطاعت ته د دواړو دريدل او پخپله هريو ددوی فاعل کيدل مراد دی او د بله طرفه څخه دا يو برتري د مسلمانانو ده په ورځ دآخرت کي چي کافران (هغه څوک چي په قرآن عظيم الشان باندي ايمان نلري او حضرت رسول اکرم (ص) دآخري پيغمبر په حيث نه مني) ددې ګټې څخه مستفيد نه دي. دوی دخپل لجوجيت او بې اعتنايي له امله غواړي د خلقو ذهنونه خراب کړي ، ساده لوح مسلمانان وغولوي اودګوتو په سر ورته کشمير جوړ کړي په آخره نتيجه کي دا ثابته سوه چي بغيرله کاره انسان نه خپل رزق پيدا کولای سي او نه هم وجامعې ته د خدمت مصدرګرځيدلای سي ، څه اندازه ودې ته چي موږ د هغه څخه د ښو اويا هم بدو افعالو اندازه ګيري وکړو.
هرهغه څوک چي د ژوندانه دکارونو څخه ليري او مفت خوره تنبل و روزل سي نو هغه به د خپل خدای (ج) رضائيت څنګه حاصل کړي لکه:
د وفالا في دي بس کړه خود غرضه * * د خالق سره دي څه کړه چي مخلوق سره بې وکړې.
که چيري دا نارينه او ښځي پخپلو کورونو کښي واوسي اويا هم ځانونه د پروردګارعالم د خدمت څخه ګوښه کړي اويا هم د ژوندانه دندي لکه خريد او فروش توليد او تکثيرد زراعت په غاړه وانه خلي نو ښه عمل به کله پيدا سي په کورکي خو بيله

هغه هم هرڅوک تقريباً په صالح عمل پوري اتکا ْلري ځکه نه د چا سره په تماس کي وي او نه هم د ژوندانه د ضروريا تو د پوره کولو د پاره د خلګو څخه بيع او شرا ْکوي، نو د دې مبارکو آيتو نو معني خو فقط ډيرلږ هدف ته چي عبارت د صالح عمل او ياهم بد عمل دي رسيږي اصلاً خبره داده هغه څوک چي کامل ايمان لري په خداى او د هغه په قوانينو هيڅکله د بند ګانو په حق کي تجاوز نه کوي او نه هم د بند ګانو ترمنځ توپير بيله تقوي څخه راولي.
بيع و شرا ْ ، غم او ښادي ، مرګ او ژوند ، جوړي او ناجوړي د انسانانو د ژوندانه بيخ او نه شليدونکى جز دى په داسي ګډه قانون کي د هرانسان وظيفه داده چي خپل حد او حدود و پيژني او باصلاحيته افراد بايد د جامعي د خرابوالي مخه ونيسي نه دا چي د پردي او بيګانه ملکونو څخه رسم او رواجونو ته ترجيح ورکړي او د هغو په رواجولو کي مخ کښ وي.
دا د حکومت او باکفايته علماوو فرض عين دئ چي د قرآن په مطابق او د رسول الله (ص) د ارشاداتو څخه په ژوندانه کي جوړي سوي قاعدې را واخلي او د هغو تطبيق ته اولينه درجه ورکړي که نه نو همداسي کار او همداسي عمل د غير اسلامي هيوا دونو د رقم څخه بعيد نه ښکاري. په داسي جامعه کي څوک حق نلري په اسلام باندي اعتراض وکړي او ياهم هغه ته ګوته ونيسي.
دريمه برخه
قاعده او قانون:

ددې ټولو مبارکو آيتونو د تشريح او توضيح څخه دا ثابته کيږي چي د خير او شر عامل ، د نيک او بد و اعمالو فاعل انسان دئ. او انسان عبارت د نر او ښځي څخه دى (مذکر او مو ْنث) . دا څنګه کيداى سي چي انسان په بشري جامعه کي د کارکولو اشتراک ونلري خو د شر (بد عمل) فاعل وګرځي او ياهم په جامعه کي د کارکولو حق و نلري خو د صالح عمل فاعل و ګرځي موږ ترديځايه پوري د قرآن عظيم الشان مبارک آيتونه تر پوره تشريح او توضيح لا ندي د ويونکي د پاره وليکل او دا مو ثابته کړه چي ښځه او د هغې موجوديت د قرآن پاک د ارشاداتو سره سم د جامعې نه هيريدونکى مهم جز دى. او بيا مو په دوهمه برخه کي د ښځي اشتراک او کارکولو زمينه پخپل استعداد سره سم تشريح او ثابته کړه او دا مو هم پوره قناعت حاصل سو چي قرآن پاک د کارکولو او علم زده کولو مخالف نه دئ. د اجتماعي ژوند په څنګ کي يي بعضي قاعدې او مقررات وضع کړيدي چي د هغو په نه منلو کي ورته د جزا حد ټاکل سويدي ، څو په جامعه کي د اغتشاش ، سرکښى او خرابوالي مخه ونيول سي بيا موږ وکتل چي ددې قرآني آيتونو تطبيق سويدى او که نه ، دا مو هم واضح کړه په مثالونو سره چي د پيغمبرانو اهل بيت او د عوامو اهل بيت هر يوه خپله دنده پخپل وخت کي ترسره کړيده او که نه ؟ مثلاً : که موږ د خپل وطن افغانستان جنوبي او شرقي حصه ترغور لا ندي ونيسو او يا هم ولاړ سو هلته پخپله ليدلى حال و وينو دا به راته واضح سي چي اسلام يوازي د ښهرد خلګو د پاره نه دى راغلي بلکه د عربو او عجمو د پاره يو ډول او بيله کوم امتيازه څخه انسانان و وحدانيت ته رابولي. په همدې خاطر موږ دومره ډيرتا ْکيد کوو چي د نر او ښځي ترمنځ کوم توپير د رب العزت د خدمت په لاره کي او ياهم د علم د زده کړي په لاره کي نسته. دلته صرف د انسان کوتاه فکري ده چي ځانته برتري ورکوي.
موږ مخ کي د خپل ګران وطن (افغانستان) د شرقي او جنوبي حصو څخه نوم واخيستئ هلته ښځه د نارينه پشان کارکوي قلبه (يوې) کوي د ځنګلو څخه لرګي ماتوي او کورته يي راوړي او حتي داسي قبيلې هم سته چي فقط نارينه د کور څارنه کوي خوراک او څښاک کوي او نور ټاتي کارونه ټوله د ښځو په غاړه دي.
بله ډله زموږ د پاکي خاوري کوچيان دي. دا هغه کسان دي چي په ځمي کي يو ځاى او په دوبي کى بل ځاى کډه کوي د دوى ژوند هميشه سيار دى د خپلو مواشيو (پسونو او وزو) تابعداران دي ، په دې معني هرهغه چيري چي ددوى پسونو ته شنې

شنې دښتي او د خوراک څړ ځایونه موجود وي او زمینه د خوراک د دې پسونو د پاره موجوده وي کډه کوي او هلته خپلي کږدئ دروي. د دوی ښځي لکه نارینه د ژوند په ټولو برخو کي ونډه اخلي خپل ملي لباس او اسلامي عزت نه هیروي. دا ددوی د ژوند کار او بار دی د دوی په خوښه د دوی جامعه جوړه او هرڅوک (نر او ښځه) پخپل وس او قدرت باندي کار کوي پخپل ټاټوبي کي پخلې د میږو لوشل او د اوبو راوړل د ښځو دنده ده. خپل دیني مضامین هم وایي او ملا ئیان هم لري او د اسلام د مقدس دین پیروانان دي چي حنفي (پاک) مذهب او د حضرت ابراهیم علیه السلام په دود او دستور باندي ولاړ دي.

صرف په ښارونو کي د ژوند طریقه او د کارکولو لاري چاري د کلي یا بانډو د قوانینو سره توپیر لري. ځکه جامعه بیله او هم بیلي غوښتني لري. په دې معني چي انجوني او هلکان باید مکتب ته ولاړ سي ، کله چي مکتب ختم کړي بیا فاکلټي ته ځي او بلاخره د تحصیل د ختم نه وروسته په دفترونو او مدرسو کي معلمان او یا هم په شعباتو کي ماموران جوړیږي.

د کارکولو له لحاظه دغه د ښهر کلچر او د کلي او بانډو کلچر کوم توپیر نلري ځکه هرڅوک پخپل استعداد او د ذهن په تکامل سره د خپل ضرورت وړ مشکلات حل کوي زمینه د ښه کارکولو او بدعمل کولو دواړو ته مساعده ده ځکه چي د هیڅ نارینه په سر ښځه او د هیڅ ښځی په سر نارینه نه مقرر کیږي. دواړه پخپل ذات کي د خپل قوم ، کور ، او کلي نمایندګان دي که ښه کوي هم او که بد کوي هم قرآن عظیم الشان د ټولو د پاره یو کتاب دي یوه معني لري او یو رنګه معلومات پکښي حل دي.

داسي نه ده چي کوچیان او باده نشینانو د پاره یو قانون وي او د ښارد خلګو د پاره بل قانون.

په قرآن عظیم الشام کي د جامعي د بهبود او فلاح په خاطر د ټولو مؤمنانو (نر او ښځود پاره) یو رنګه داسي ارشاد لري.

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (31) النور

ترجمه: وو ایه اې محمده (ص) ایماندارو ښځوته چي پټي دي کړي (له نامحرمو سړو څخه) سترګي خپلي او ښه ټینګ دي وساتي فرجونه (د ستر ځایونه) خپل او نه دي ښکاره کوي زینت (ښایست) خپل مګر هغه چي ښکاره کیږي (مخونه او لاسونه) او وادي چوي ټکری (پوړنۍ) خپل په ګریوانونو (ټټریي ښکاره نسي) خپلو او نه دي ښکاره کوي د ښایست ځایونه خپل و هیڅ چاته مګر د پاره د میړنو خپلو یا پلرونو خپلو د میړنو خپلو ته یا زامنو ته یا زامنو د میړنو خپلو ته یا ورونو خپلو ته یا زامنو د ورونو خپلو ته یا زامنو د خویندو خپلو ته یا ښځوته یا هغه چاته چي مالک سویدی ښي لاسونه ددوی یا هغه تابعانو ته چي نه وي خاوندان د حاجت ښځوته د سړیونه (ایزک) یا هغو هلکانو ته چي نه وي خبر دوی په اسرارد ښځو او نه دي وهي دا ښځي پښې خپلي چي معلومي کړي شي هغه څه چي دوی یي پټوي له زینت (ګاڼي) خپلي. دغه رنګه توبه وباسۍ تاسي و الله (ج) ته ټوله اې مومنانو د پاره د دې چي تاسي ښیګڼه او خلاصۍ ومومۍ په دارینو کي.

تفسیر : د دې مشرح او کاملو آیاتونو څخه ثابته کیږي چي کفین (ورغوي) په الي ماظهر کښي داخل نه دي ځکه چي ډیر دنیوي او دیني ضروریات فرائضو ادا ینه دوی و دې ته اړ باسي چي ورڅخه کار واخلي لکه لاسونه که د هغوی د پټیدو

حکم ورکړل سي نو ښځوته به په کار و بارکي ډير سخت ربړ او تکاليف وروړاندي سي. برسيره پردې فقهاوو هم پرهمدغو باندي قياس کړيدئ لکه چي دغه اعضاْ مثتثني سول نو د هغو تعلقات لکه ګتمۍ ، نکريزي او رانجه هم په استثناکي ومنل سي. ليکن واضح دي وي چي په الي ماظهرمنها سره ښځوته عندالضرورت د هغو اعضاوو په اظهارکښي اجازه ورکړې سويده نامحرمو سړيو ته له سره اجازه نسته چي دوی دي خامخوا دغه ښځوته وګوري يا له هغو سره دي سترګي په سترګي سي ياد دوی داعضاوو سيل دي وکړي.

تنبه: ددې مبارک آيت څخه معني دا نه ده چي و ويل سي او هير سي. دلته زموږ د ژوندانه اصلي هدف ، اصلي قانون او داصل سرنوشت تړاکل دي په دې معني هرهغه وخت چي يوه ښځه وغواړي علم زده کړي اويا هم د کارد پاره ياهم د وظايفو د اجراْ کولو د پاره د باندي ووزي بايد دا په نظر کي ونيسي چي په څنګه ايجاباتو او څنګه طريقه سره کولای سي خپل د مطلب حل وکړي. ځکه د اسلام د طريقه لاره او واجبات قوانين) د نراو ښځي د پاره داسي وضع سويدي چي د يهود ، نصارا او صائبينو په خلا ف دي.

دادرې تولني هميش داانتظارکوي چي د مسلمانانو ضعيفوالی بد بختي اوبې ايماني ژر تر ژره رامنځ ته سي څو د الحاد اوکفري ټولني د خوشحالتيا او آراموالی خيال اوخوب په حقيقت تبديل سي. ځکه خو رب العزت د خپلو خاصو پيروانانو (مسلمانانو) د پوهی آرامی او اطمنان په غرض مکررآياتونه تشريح او نازل کړيدي څو د مشکلا تو په وخت کي هغوی بې طاقته او بې حوصلې نسي. که چيري د لويو غمونو په ګرداب کي ولويږي نو د صبر او حوصله څخه دي کار واخلي چي په دې طريقه هم د خپل پروردګار رضائيت حاصلولای سي اوهم به خپل مراد ته ور سيږي. اوکه چيري دوړوکارونو سختی او ناحل کيدل رامنځ ته سي بايد د مشوري او نورو دوستانو (مسلمانانو) په رهنمايي اوکمک سره هغه حل کړي ، څو د دښمن زړه هيڅکله داميلان پيدانه کړي چي ګواکي د مسلمانانو د حالت د خرابوالي سيل بين سي. بايد يو مسلمانه ښځه اومسلمان نارينه د بهترينو اخلاقو په درلودلو سره لکه چي حضرت رسول مقبول(ص) اود هغه سرتيرو په اسلام مين يارانو دخپل اخلاق اومکمل ايمان په درلودلو دا پاک او منزه دين ترموږ پوري را ورساوه اوس پرموږ هم دا فرض ده چي دادين په کامله توګه ترآينده نسلونو پوري پاک او بيله کوچنۍ سهوي اوغلط فهمۍ سره وساتو اوبيله کمي شخصي ادعاْ اوغوښتني څخه نورونسلونو ته ټکي په ټکي ورسوو اودا سلسله د ځنځير په شان يود بله تقديم کړو.

هغه بيځايه فعاليتونه اودخود خواهۍ اغراض کوم چي دغربي ممالکو له خوا څخه صادريږي په غوراوعميقه توګه ترڅيړني لا ندي ونيسو ځکه هيڅ دښمن د بل د ښمن د پاره کمک نه کوي مګر دهغه په شکست کښي موږ پخپله افغاني جامعه کښي په واضح اوڅرګنده توګه وينو چي په اسلام مين نارينه اوښځي دخپل دين ، مذهب ، طريقې او روا جونو په درلو دلو سره هميشه دکفري او الحادي جامعې د سترګو خارګر ځيدلي دي.

په دې ډول چي هم د باندي دکورونو (په جامعه کي دژوند د لارو چارو د سنبالولو د پاره) کارکوي اوهم د ننه په کورونو کي د خپل تړاتوبي د ښايست زمينه پخپله غاړه لري.

ترننه ورځي پوری دښمنانو ډيري هلي ځلي وکړي چي زموږ په جامعه کي د نفاق درز واچوي د بيځايه اوغير انساني اعمالو په واسطه دمسلمانانو ذهنونه داسي کړکيچن کړي چي ګواکي دحقيقت اخبار لولي، خو د ډيري خوشحالۍ ځای دی چي زموږ په وطن مين په الاهي دين اوايمان باندي قايم مقام نر او ښځي د داسي توطئو دمخ نيوي د پاره تدابير او لازمي طريقې اختياروي. موږ ددې مثال دګپاره د روس د وحشي نظام غوښتونکي (کمونستان) اود هغوي مستقيم تجاوزات زموږ په ګران هيواد

افغانستان کښي د يادولو وړ بولو ، ځکه دافغاني مقاومت له لاسه د سقوط او بربادۍ سره مخامخ سول او داسي دعبرت

درس یې واخیست لکه چې زموږ پلرونو د انګریزو امپراطورۍ ته ورکړ او دا خیالي امپراطورۍ یې ورته سقوط کړه. او س چې بعضې خود غرضه او یاهم د غرب پلورل سوي اجیران دا ادعا کوي چې ګواکې په افغانستان کې د ښځو حقوق موجود نه دي دا په دې معنی نه ده چې دوی دافغاني ټولنی سپکاوی کوي بلکه ددوی هدف د اسلام د مقدس دین ضعیفوالی او یاهم ددې مقدس الاهي کامل قانون نیمګړتیاوې چې ددوی دذهن زاینده دي وجهان (وخپل کفري هیوادونو ته) د خپل ابتکار او زحمتونو نتیجه وګڼي او وښي. حال دا چې لمر په دوو ګوتو نه پټ کیږي او یاهم د شب پرک په پښو باندي که آسمان را ولویږي نه تکیه کیږي. موږ په ډیره میړانه او ټینګ عزم سره دا پټیلي ده هغه ضعیف النفس نارینه او ښځې چې فقط پخپل ژوند کې د خپلې خوشحالی نه بغیر بل څه نه غواړي زړونه او فکرونه ددې څخه خالي کوو چې ګواکې کولای سي د بلبل اوطوطي په شان ثوخبري چې د ایمان او عقیدې څرګندوي هم نه دي په خلګو وقبولولای سي.

موږ کامل دین ، قانون ، رواج او دسپلین لرو هیڅکله افغانانو خپل کلچرپربیګانګانو باندي نه دی خرڅ کړی بلکه د هغه محافظت یې خپله وجداني او ایماني وظیفه بللې ده.

په یوې لنډې مقایسي سره موږ کولای سو دغیر اسلامي او اسلامي جامعې ترمنځ توپیر د یوه باوجدانه او بې غرضه انسان و ذهن ته تقدیم کړو او بیا و وایو چې قضاوت او عدالت د هغه په اختیار دی. کومه یوه ډله د حقوقو درلودونکې ده اسلامي او که غیر اسلامي ؟

((او ل))

په اسلامي معاشره کې هرهغه وخت چې ماشوم پیدا سي دخپلې مور په غیږ کې د پوره مهربانی ، عفت او ناز په درلودلو سره د یوې خوا د مور د اصلي شیدو څخه په ګټه اخیستلو سره د بلې خوا لوئیږي اوددې ترڅنګ د پلار ، ورور ، خوراو نورو دوستانو په پوره پاملرني سره روزل کیږي او د محبت یوه مکمله ټوټه ګرځي.ماشوم پوهیږي چې زما دوستان کوم دي)

مقایسه

په غیر اسلامي (کفري) ټولنه کې ماشوم د پیدا کیدو سره سره په شیرخوارګاهانو کې داخلیږي د نرسانو او بیګانګانو تر تربیه لا ندي روزل کیږي اکثره د مورد شیدو څخه محروم وي. د پلار ، ورور ،خوراو نوروا قرباوو د محبت څخه کمبود .

((دوهم))

دماشوم په لوی کیدو سره په اسلا مي جامعه کې د مور ، پلارورور ، خوراو نورو نژدې دوستانو لکه نیکه او انا له خوا د انسانیت او اسلامیت درس او دحیوانیت څخه لیري درسونه ورښوول کیږي په دې معنی چې خپل د شرم ځایونه باید پټ کړي ، لوڅ و نه ګرځي ، د خور ، ورور ، پلار او مور څومره حقوق دي ورښوول کیږي او دهغه په جامعه کې ثبت او اخلاق یې په کامله توګه ترڅیړني لا ندي نیول کیږي څو ونسي کړه لای د بیګانګانو منفي رواجونه دهغه د ژوند حرکات په بله لاره و هڅوي که چیري دا درسونه په تنبهي ډول هم وي.

مقایسه

په غیر اسلامي جامعه کې ماشومان دلوی کیدو سره سم د شیرخوارګاه څخه وکودکستان ته راجع کیږي چې هلته د ډول ډول کورنیود رواجونو او عقیدو ماشومانو سره یوځای لوئیږي. او علاوه پردې دمعلم له خوا هغه تدابیر چې دحکومت د واکمنو له خوا مقررسویدي ورته ښوول کیږي هغوی (ماشومان) د شرم ، عفت او عزت د ځایونو د پروا نه ساتلو په بنا باندي داسي تربیه کیږي چې ګواکې یو زیروح د مجبوریت پراساس باندي تر تربیې لا ندي راځي. هغوی ته د معاشري د خرابوالي (فاحشه توب)درسونه په ګوته کیږي د مور ،خو ر ، ورور او پلار حقوق پخپلو قوانینو کې نلري بلکه داسي

مفکوره او لاري ورته ښوول کيږي چي هغه داآزادي فضا ْ لوی کيدل دي.
(انسان بايد ترقيد او مقرراتو لا ندي لوی نسي(. هغه د وحدانيت درسونه چي الله پاک په قرآن عظيم الشان کي د ماشومانو د تربيي د پاره موږته د حضرت محمد (ص) په واسطه تشريح کړيدي او د جامعي څخه يې د شراو فساد دليري کولو د پاره لکه زنا ، لواط شراب خوري او نورقبيح اعمال د قاعده او قانون په واسطه ښودلي څو دوړکوالي څخه په ذهن کي ثبت او ولويږي نه ښوول کيږي په دې معني: انسان دفطرت او خپلي آزادۍ په چوکاټ کي بايد و روزل سي هغه بايد سرزنش نسي او د هغه دمغز د ناارامو الي سببونه که څه هم د هغه دآينده د بد ژوند سرنوشت ښکاره کوي و نه ويل سي او يا هم فراهم نسي

((دريم))
په اسلامي ټولنه کي دماشوم تربيه او دهغه حرکات دعمر تر معيني اندازې (بلوغيت) پوري دمور ، پلار، خور، ورور، نيکه او اناله خوا په پوره او کامله توګه ترغورلا ندي نيول کيږي دا ځکه چي ماشوم دکامل عقل او منطق په نه درلودلو سره کيدای سي د حقيقت څخه منحرف سي.
کله چي د کبريت (بلوغ) مرحلي ته ورسيږي نو د موړپلار خور ورور نيکه او انا مکمله څيړنه او لارښوونه ترډيري اندازې پوري ختميږي او زلميان د الا هي قوانينو په لارښووني سره تا ْ ديب کيږي د ماشوم والي ددورې څخه ترلوی والي پوري مسجد او مکتب ته داخيليږي او دکبريت په دوره کي ورته داسي ويل کيږي ((اوس دي واک او اختيارخپل دی ستا نه رب العزت ستا دګناهونو سوال کوي او دګناهونو د ارتکاب په واسطه به درته سرزنش درکوي)) او د جامعي دروند پيټی چي عبارت دعزت نفس څخه دی د اولني شرط په حيث ورته په ګوته کيږي کيدای سي دا قوانين د عمرپه14يا15 کلنۍ کي وي. خوبايد په ياد وساتو چي دمځکي د جغرافيايي حالت په نيولو سره ددي عمرد اندازيی ډيروالي او کموالي هيرنه کړو.

مقايسه
په غيراسلامي ټولنه کي خلګ په يوه ديموکراتيکه فضا ْ کي د عزت نفس او شرم څخه ليري تربيه او تر18کلنۍ پوري د حکومت په اداري پوري مربوط احکامو لا ندي روزل کيږي په خلاف د دې چي د يوه انسان او حيوان ترمنځ تربيه بايد په کومو حالاتو کښي او په کومو خواصو کښي تر مطالعي لا ندي ونيول سي ادامه لري. د ماشوم ميلان دغير انساني اخلاقو وخواته دهمدې دورې څخه شروع کيږي. د بلوغ ياد18 کلني دورې څخه وروسته خود مختاره او په کامله توګه د مور او پلار څخه جدا ژوند باندي اتکا ْ لري.

((څلورم))

په اسلامي معاشره کي هغه وخت چي انسان و بلوغ يا سالم والي ته ورسيدی نو د جامعي د تکثير د پاره و نکاح ته ضرورت لري دا نکاح که په شخصي رضا ئيت او يا هم په اجتماعي رضائيت باندي وي د قبول وړده.
(که د مور پلار په خوښه وي او که پخپله دهلک يا انجلۍ) نکاح انسان د نفسي خواهشاتو دغريضې څخه چي په نا جائيزصورت بايد انجام سي را باسي او خپل واک پخپل کور کښي ورته مصرف کوي او بيا بيا دا نکاح نه تجديده کيږي بلکه د مرګ ترساعته د ژوندانه د اړيکو يوځای والئ دهمدې نکاح په واسطه دوامداره کيږي. او دا اړيکي نه شليدونکي

دي احياناً که د کورنۍ یا جامعي مفسد کیدل را منځ ته سي نو په ډیر نرم او احسان سره طلاق واقع کیږي. لکه چي پروردګار عالم هم په دې باره کي داسي ارشاد لري.

اَلطَّلَاقُ مَرَّتَانِ فَاِمۡسَاکٌ بِمَعۡرُوفٍ اَوۡتَسۡرِیۡحٌ بِاِحۡسَانَ.228البقره

حقیقي طلاق تردرو مرحلو وروسته واقع کیږي هرمسلمان دپاره دا لا زمه ده چي د طلاق په وخت کي دعدل انصاف احسان او پوره قضاوت څخه کار واخلي.ددې بحث داخلیدل دلته نسته په نورو کتابونو کي موږ په دې باره کي مفصل بیان او تشریحات لرو.

نوټ: ددې خبري یاد باید وساتو چي نکاح په هغه صورت کي تجدید ه کیږي چي خدای مه کړه ښځه د میړه د اجازې نه بغیر د داسي کار په اقدام لاس پوري کړي چي میړه ورته د طلاق جواب ایښي وي. په دې باره کي د طلاق قاعده او قانون باید وویل سي.

مقایسه

په غیر اسلامي جامعه کښي دا ضرورنه ده چي د ژوند تر آخره پوري میړه او ماندینه یو دبله سره ژوند وکړي همیشه تریوې معیني مودې پوري ژوندکوي او بیا طلاق اخلي. که څه هم دا کار د ژوند په سلسله کي څو کرته تکرارسي د عیب او شرم خبره نه ده. اوکه په شهواني رضا سره د بیګانه و خواته میلان هم ولري کومه ګناه یا شرم نه دئ.

((پنځم))

په اسلامي جامعه کي نارینه مجبوره دي د کورکهول ټول ضروریات پوره کاندي ولي ښځي ته دا حق ورکړي سوی دي که پخپله خوښه کارنه کوي باید په کورکي کښیني وخوري او وڅکي. د پلارمیراث هم واخلي او د میړه ترمرګ وروسته د میړه په میراث کي اتمه برخه هم خپل حق وګرځوي چي دا کار ورته اسلامي شریعت په حق ورکړیدی. او دا یې هم اضافه حق دی چي د نکاح په وخت کي خپل حق مهر و خپل ځانته کښیږدي او هیڅ چاته یې ورنکړي.

مقایسه

په غیر اسلامي جامعه کي دومرزیاد امتیازات نسته د ښځي د پاره.

((شپږم))

په اسلامي جامعه کي د ښځي قدراو عزت په هرڅومره کي چي د کبریت (سپین سروالي) سن ته رسیږي ډیریږي.
د کورکهول چارواکي او اختیار، دپیسو خرڅ او سپما ، وهلکانو ته واده کول د مړي او ژوندي په حق کي (خیرات ، ذکات ، صدقه) او اکثره امتیازات د ښځي په اختیار کي راځي او د مرګ ترساعته هغې ته مور ، انا او که د دولت شته والی ډیر سي او حج ته ولاړه سي د بي بي حاجي(اجانئ) په نوم سره یادیږي. په کور ، کلي او کوڅه کي د قدر وړ شخصیت ګرځي.

* مقایسه *

په غیر اسلامي جامعه کي دا امتیاز بل کل نه لیدل کیږي ځکه د اقتصاد موضوع او یا هم بزنس د ځوانۍ نه شروع اود خود خواهۍ غریضه د ماشوم والي نه په میراث اخلي ځکه خو په یوه میړه باندي اکتفاْ نه کوي اوژوند خوشحالي بولي نه عزت اولادونه هم پخپل کوراود والدینو په حقوق باندي نه تربیه کیږي بلکه د18 کلنۍ نه وروسته د یوې پرندې په شکل الووزي او خپل ځانته جدا کور جوړوي اکثره دولت د سپین سرو او سپین ږیرو د پاره دارالمساکین جوړوي (دارالحفاظ) لکه ماشومانو ته چي کودکستان جوړوي ددې خپلو زړو نارینه وو او ښځو د پاره هم داسي ځایونه جوړوي څو دا ناتوانه انسانان وکولای سي هلته خپل آخرنی ژوند په یوازي والي کي تیر کړي داځکه چي دا زاړه د جامعې څخه وزي څوک

ورسره خبري نه کوي خصوصاً ځوانه طبقه. اوځني يې بيا دشتو په صورت کي پخپلو کورونو کي اوسيږي د ځان ديوازي والي د پاره حيوانات (سپی ، پشي) او نورساتي او خپله مشغولا پرې کوي.

((اووم))

انسان چي يوجليل القدرمخلوق دی او پروردګار ورته دکرامت لرونکی لقب ورکړيدی سربيره پردې چي دانسان درجه يې په ټولو کائناتو باندي لوړه ساتلي ده په دې خاطر چي انسان په انسانيت اوحميده اخلاقو ښه ښکاريږي. حيوان چي د شعور درلودونکی ولي سالم عقل څخه کمبود دی د حيوانيت په چوکاټ کي د انسان دخدمت د پاره مقررسويدی. په همدې منظورپه اسلامي ټولنه کي فحشا چي د جامعي بد بختي او فساداچولو زمينه برابروي د نسل د خرابوالي او جدل باعث ګرځي بده ګڼل سويده اومرتکب يې د نکاح درلودلوپه صورت کي په رجم سره پوهولی دی او ددې لاري همنوعان يې سره دهمدغه رنګه افعالو هم خلاف دانسانيت اوجامعې ګڼلي دي چي د اجرا ٔ په صورت کي مرتکب ته سزا ورکول کيږي. څود انسان اوحيوان فرق وسي. ځکه حيوانات هم بيله شرم اوحيا څخه په هرځای او هروخت کي خپل نفساني خواهشات پوره کوي او بيله دې نه چي د نورو دليدلو اوخنديدلو سبب ګرځي ځان خوشحاله ساتي.

مقايسه

غيراسلامي ټولنه ددې قوانينو څخه معاف ده د رضا په وخت کي هرچيري په هره تفريح ګاه ، پارک ، حوض آب بازي ، سيندونو يا بحرونو په څنډو اوحتي په جاده کي د خپل نفسي اغراضو د ارضاع د پاره زمينه مساعده بولي بيله مسئوليته په ډيره بې پروايي کي خپل اعمال ښکاره کوي او زنانه هم په لوڅ اومکمله بې حيايي کي د ښهرونو اوکوڅو په شاوخوا کي ليدل کيږي چي دا کار د انسان اوانسانيت درجه د حيواناتو په مقابل کي راکښته کوي.

((اتم))

په اسلامي ټولنه کي دنارينه يا ښځي مرګ په ډيره عذاداری سره ترسره کيږي اوحتي اضافي اخراجات هم په ځان منل کيږي خودخپل مړي بې قدري په ځان نه مني په دې معني چي څوک ونه وايي ((مړي يې بې قدره وګڼی)) اوکله چي نارينه مړسي نوښځه د خپل ميړه داحترام په خاطرترڅلورومیا شتو اولسو ورځو پوري نه دچا سره نکاح تړي اونه هم بهرته د وتلو کوښښ کوي چي دې کارته عده ويل کيږي. داکار د جامعه د سالم والي د پاره دی ترڅو په دې څلورو مياشتواو لسو ورځوکي معلومه سي آيا حامله داره سويده اوکه نه ؟ اودا کار په الاهي فرمان سره سويدی. په دې خاطرچي داولاد په سرجګړه رامنځ ته نسي.

* مقايسه *

غيراسلامي جامعه ددومره لوی اوعظيم کاردرونږوالی پخپلو اوږو باندي نه اچوي او نه هم يود بل احترام ته په دې اندازه قايل دي (ميړه اوماندينه)

((نهم))

1. علاوه پردې ټولو امتيازاتو نارينه د ښځي د نکاح تړلو په وخت کي په نامه د حق مهر قبلول کوي اولکه مخ کي چي وويل سول دامهرددې ښځي خپل شخصي مال دئ.
2: دميړه په مال کي اتمه حصه پس له مرګه دميړه حق لري
3: ښځه حق لري په کورکي کښيني اودباندي کارونه کړي.

4: دکورخرځ او جامې تهيه کول دکوردا سباب سره د ښځي حق نه دی.
5: د پلارپه ميراث کي دوې خويندي ديوه وروررحق لري.
مقايسه
حال دا چي دا سي اکثره امتيازات په غير اسلامي جامعه کي نه ليدل کيږي.
او س به بيرته را وګرځو خپل اصلي هدف ته چي هغه د جامعي د ترتيب ، تنظيم او مقرراتو منل او قبول سوي ايجابات دي.

قانون
لمړی هرهغه څوک چي د مسلمانانو په منځ کي بيځايه تبليغ کوي ، نفاق اچوي ،بهتان وايي اويا هم دخپل نفسي خواهشاتو په مبنا باندي ولاړ قوانين وضع کوي په دې خاطر چي د مسلمانانو نوم بد کړي پرور دګارعالم ورته دا سي جزا ټاکلې ده.
إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ(19)النور
ترجمه: هغه کسان چي خوښوي څو خپره سي د فاحشه توب او بدنامۍ خبره په حق د هغو کسانو کي چي ايمان يې راوړی دئ سته ددغو کسانو د پاره عذاب درد ناکه په دنيا کي او په آخرت کي او الله (ج) ښه عالم دئ او تاسي نه پوهيږئ.
تفسير:هرهغه څوک چي خپل شخصي اغراض په کاراچوي اويا هم په غير شعوري توګه دا سي نامناسب کارونه کوي چي هغه د مسلمانانو د جامعې عزت او حقانيت ته صدمه رسوي دا دواړه حالتونه د پروردګارعالم د قهراو غصه سبب ګرځي هغوی ته په ژوندانه کي هم ذليل والی او په آخرت کي هم عذاب ورکوي. دا ځکه چي انسان بايد دانسانيت او حقيقت تر شعارلاندي ژوند وکړي (درواغ ، تهمت ، ملنډي ، بهتان ،غيبت او په سپکه سترګه کتل) دانسان د پاره عالي شخصيت نه تعين کوي. دا کارونه د هغه چا د خوا څخه عملي کيږي چي پخپل نفس باندي کامل قدرت نلري (ضعيف النفس) وي ځکه خودا سي انسانان دخپل شخصي ژوند د رفاه په عوض د بد بختۍ وسائل پخپله پيدا کوي او بيا په هغه ګرداب کي خپل ځان اچوي. موږ دلته په ډاګه ويلای سو.
هرهغه څوک چي مسلمان نارينه او مسلماني ښځي اويا هم ځوان نارينه او ځواني ښځي اويا هم ماشومان هلکان او ماشوماني انجوني دعلم او پوهي له لياري منع کوي او دخلقو په ذهن کي دا سي بيځايه افترا ګاني اچوي چي ګواکي د دې علم په واسطه جامعه خرابه کيدای سي او ياهم د ننني ورځي علوم دکفر او الحاد باعث ګرځي ، دا په حقيقت کي هغه بدعتونه او بد ګمانونه دي چي پخپله دکومي غريضي او ياهم شخصي عناد کوتاه فکري ښکاره کوي په همدې سبب بيله مسئوليته څخه خپلي بيځايه نظريې وړاندي کوي او په دې عقيده نلري چي پروردګارعالم د ښو او بدو مالک دی جزا د نيکيو او سزا د بديو فقط د هغه په قدرت کي ده د مقرراتو د پاره يې مختلف قوانين وضع کړيدي دهغوا جرائاتو د په نظر کي نه نيولو سره کيدای سي د پروردګارعالم په قهراو غضب سره برخه واخلي.
په دې صورت کي به ملامتيا په شخص باندي ولويږي.
موږ دلته يوه لنډه کيسه دحضرت بي بي فاطمه الزهرا د ژوند څخه را نقلوو چي زموږ د مشهور او پيژندل سوي روحاني شهيد الحاج عبدالرب اخوند زاده له خولي څخه دبي بي فاطمه الزهرا د زيږيدني په ياد بود يې د ده پخله جامع جومات کي وکړه او زموږ سره په نوار کي ثبت پرته ده (پاتي ده) را نقل کوو.
((وايي يوه ورځ حضرت حسن او حضرت حسين رضي الله تعالي عنهم وږي او دخپل مور څخه يې د ډوډۍ سوال وکړ.
بي بي فاطمه الزهرا چي دحضرت محمد مصطفي (ص) لور او د حضرت علي کرم الله وجههُ منکوحه وه په دا سي حالت کي

ژوند کاوه چي اکثره به د لوږي ويده کيدل، په تو تو پوړنی او کالي به يې په ځان کي وه ځرنګه چي داد پيغمبر اهل بيت وه او پيغمبر بيله الله (ج) نه د دنيا طمع هيڅ نه لرله او نه يې هم د دنيا سره علاقه درلودل او نه يې هم په کورکي څه درلودل چي داینده غم په وخوري. ځکه خو بي بي هم د خپل پلار پشان خالي لاس او خالي ديګدان ژوند کاوه. د ډوډۍ د پيدا کيدلو د پاره د قريشو او نورو کفارو دروازوته و درېدل څو د غنمو د ميچن کولو او يا هم کالي پرې منځلو په عوض کي مزد واخلي او خپل معاشي په وکړي.

په دې ورځو کي کفارو ټولو په ګډه تعهد کړی وو چي نور به و مسلمانانو ته د کار کولو زمينه نه مساعده کوو او دوی به پرېږدو چي دلوږي مړه سي. خير پس له ډيرو ګرځيدو راګرځيدو ناکامه او محرومه د کار د پيدا کيدلو څخه کورته په تش لاس راغله. دلته دوه واړه ماشومان په ژړا سر دي او ډوډۍ غواړي. بي بي په دې ورځ ډيره دلتنګه سوه حضرت علي هم چيري دغزا د پاره تللی وو په کورکي يوازي وه خوني ته ولاړه او دوه رکعته لمونځ يې وکړ او پروردګار ته په ژړا سوه او داسي وويل. ((اې پروردګاره ؛ نه کارسته نه ډوډۍ سته يادا ماشومان ماړه که يا يې دراخله)). يعني مړه يې که. دا ورځ ډيره استثنايي ورځ وه چي بي بي د ډيره درده څخه په ژړا او افسوس دا جمله ترخولې و ايسته.

ويل کيږي چي د بي بي په ژړا سره عرش عظيم په لړزه راغی. او د پروردګار عالم ټول کائنات متحيرسوه رب الجليل حضرت جبرائيل عليه السلام ته امر وکړ چي ورسه پيغمبر خبرکړه.

جبرائيل عليه السلام و حضرت اخيرالزمان محمد هاشمي ته راکښته سو او ورته وې فرمايل ((يارسول الله عرش په لړزه راغلی دی کائنات ټوله متحير دي بي بي فاطمه الزهرا په ژړاده)) کله چي حضرت رسول مقبول په خبرسو په منډه منډه راغی ځکه د خيراو برکت سمبول د مهرباني او دوستی ايجاد کوونکی د مځکي پرمخ ګڼل سوی بشرد دې خبري په اوريدلو سره پوه سو چي کومه واقعه پيښه سويده راغی. وې ليدل چي د حسن او حسين په مخ کي د طعام نه ډک دسترخوان پروت دی نو رسول مقبول دا حالت غير عادي وليدی پوښتنه يې وکړه داڅه دي اوڅه وينم؟ بي بي فاطمه ورته وويل ((دادالله ج داد دی لکه په قرآن عظيم الشان کي چي پروردګارعالم فرمايي.

كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّى لَكِ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (37) العمران

ترجمه: هغه وخت چي داخل سو (د مريمي وکوټي ته) زکريا عليه السلام نو پيدا يې کړه (وې ليدل) د مريمي سره هغه رزق چي دوخت په حساب کي نه پيدا کيدی وې ويل اې مريمي زه وينم تا لره دا؟ هغې و ويل دا ټوله د جانبه د خدای تعالي (ج) څخه دي په تحقيق سره پروردګارعالم روزي ورکوي هغه چاته چي خوښه يې سي بيله حسابه.

رسول الله (ص) وفرمايل: څه دي وکړه او ولي دي و ژړل؟ بي بي فاطمه ورته قصه وکړه حضرت رسول مقبول چي د اخلاقو او مهربانيو يوه ټوټه وه پخپله وينا باندي داسي پوه کړه يا فاطمه: نور به د خپلو اولادونو د پاره نه ژاړې ته به زما دامت دبخښني د پاره ژاړې څو الله پاک هغوی را وبخښي او ګناهو نه يې معاف کړي. صدق الله وصدق رسولهُ.

قربان تردا سي رسول.

مور دلته دا قصه دافسانې يا وخت د ضائع کيدلو د پاره و نه کړه بلکه دامو په دې خاطر بيان کړه چي د اسلام ارشاداتو او هغه حقيقت ته متوجه سو د غلط فهمی او بيهوده ګويي څخه صرف نظر وکړو د اسلام سترلاربنود حضرت محمد (ص) خپله لور د نفسي خواهشاتو د ارضاع څخه منع کړه ځکه نفسي خواهشات نسي کولای د حقيقت ځای ونيسي په خوله خبري د هرچا په وس او قدرت کي سته خو د هغو عملي کول د يوه لايق او مدبره انسان له لاسه د پوره کيدو امکان لري. اول د بي بي د پاره دا درس ور زده کړي سو چي ترفردي غوښتني اجتماعي غوښتني بهتره دي. دوهم خاندان د محمد

(ص) او خاندان د ایمان (مسلمانان) باید همیش د اخلاقو صبر او حوصلې نمایندګان وي نه داچي د شیطان د رضا د حاصلو لو د پاره خپل نفسي خواهشات بهتره او مقدم وګڼي.
دا یوه لنډه تحفه زموږ د ټولو مسلمانانو د پاره یو د عبرت درس د انسانیت او محبت سرچشمه ګرځیدلای سي. د قصرونو او هوټلونو د تالارونو څخه د انسانیت او اسلامیت آوازونه دا معني لري لکه په باغ وحش کي د پنجرو ترشاه د حیواناتو نعرې او مستي اوس چي موږ ته ثابته سوه په مکررو آیاتونو ، دلیلونو او قصو سره چي علم برتره تر عبادت دی نو د بیا تازه کولو د پاره د قرآن عظیم الشان لمړي سیپاره ته ځو او دا آیتونه چي فقط معني یې موږ لیکو را اخلو ځکه چي د ویونکي د پاره بهترین دلیل ګرځیدلای سي.
کله چي الله پاک وویل ملائکو ته زه پیدا پیدا اکونکی یم په مځکه کي د یوه خلیفه (انسان) نو ملائکو په جواب کي ورته وفرمایل. پاکي دي وي تاله موږ ستا تسبیح وایو. ملائکو چي دانسان څخه مخکي پیریانان لیدلي وه هغوی په مځکه کي حکومت کاوه بدعملونه یې کول او یود بله یې وژنه کول نو ځکه یې ورب العزت ته داسي وړاندیز وکړ چي ګواکي انسان به هم ویني تویوي او نافرماني به کوي ولي رب العالمین ورته وفرمایل. په هغه څه چي زه پوهیږم تاسي نه پوهیږي.
)) آدم علیه السلام خلق سو او دژوندانه د سمون ټوله لاري چاري ور وښوولي سوې بیا یې ملائکو ته وویل ورسیۍ او د آدم څخه تپوسونه وکړۍ ملائکو چي د عبادت نه بل څه نه زده وه او نه یې لیدلي وه نو د آدم علیه السلام څخه پوښتني وکړې او هغه ټوله جوابونه ورته وویل نو ملائکي ټوله حیرانه پاته سوې د پروردګار عالم پرقول او وینا باندي یې اقرار وکړ او پوه سوه چي پروردګار عالم تر موږ لوړ مخلوق پیدا کړیدی او هم یې وهغوي ته کرامت ورکړیدی لکه چي قرآن د دې خبري تائید داسي کوي ((وکرمنا بني آدم)).
دلته زموږ هدف د دې جملو څخه معلوم او ثابت سو چي علم برتره تر عبادت دی. عبادت شخصي ګټه ده او علم د انسانانو د پاره خدمت دی. د علم په واسطه د الله پیژندنه منځ ته راځي هغه ځوک چي الله نه پیژني او یا د هغه په احکامو باندي اعتماد او عقیده نلري او بیا هم د هغه په احکامو کي سستي کوي یوې خواته ، او هغه ځوک چي د رب العزت وحدانیت مني او دهغه و بندګانو ته د نیکي لاري ښوونه کوي او په دې لاره کي زحمتونه او ربړونه ګالي او ځان خاص د الله د رضا د پاره وقف کوي بله خوا ، آیا دادواړه سره برابر دي ؟
نه: هیڅکله سره برابر نه دي. پروردګار عالم هم په دې باره کي داسي فرمایي **قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ** (الزمر 9 آیت)
ترجمه: ووایه یارسول الله آیا برابر دي هغه کسان چي علم لري او هغه کسان چي علم نلري ؟
تفسیر: داچي پروردګار عالم د علم درجه ډیره کړې ده عالم یې تر بې علمه برتره بللی دی او موږ هم د علم درجه لوړه بولو نو

څنګه د یوه انسان د بې علمۍ وسایل او زمینه برابروو او په دې لاره کي بیا د بیځایه د لائیلو په وړاندیز باندي ټینګار کوو.
حال داچي پروردګار عالم ښځه د نارینه د پاره داسي ګڼلي ده لکه د سړي د پاره لباس وګوري **هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ** (187) البقره
ترجمه: دغه ښځي لباس دي ستاسي د پاره او تاسي لباس یې دد دې ښځو د پاره. آیا داسي انسان سته چي خپل لباس د ځانه څخه وباسي او بیا ځانته عاقل ووایي ؟
د دې ټولو بې علمیو مسوؤلیت د وخت د حاکمانو په غاړه دی.

تمت با الخیر
لمڑی تهوک

Download from:aghalibrary.com